

STAV OLAV

Mary Jane Garry CSJ, s. 3

Kvinner i kirken - på menns premisser

Sekelskifte i St. Hallvard menighet, s. 10

100-årsjubileum i utholdenhet!

Hanne Berentzen, s. 14

Nytt liv i St. Birgitta

Historisk felleskirkelig dokument, s. 16

Vi tror på én Gud. . .

Møte med en litauer, s. 18

Ikke glem oss!

Blikk på tiden, s. 24

Til tjeneste!

ST. OLAV

Det nye Europa - utfordring også for Kirken

I fire hundre år har Europa talt på vegne av hele verden, men nå tier det, sa den belgiske statsmann Tindemans noe resignert da han ble tildelt Europa-prisen i 1976. Det var året etter Helsinki-konferansen om "sikkerhet og samarbeid i Europa" som, oppnådde resultater til tross, både direkte og indirekte understreket det splittede Europa og det tapte felles verdigrunnlag. I dag ville kanskje ordene falt noe annerledes. Kanskje ville han brukt pave Johannes Paul IIs bilde av et Europa som endelig begynner å "puste med to lunger"? Litt andpustent fremdeles, men dog.

Fjoråret flyttet grenser på Europa-kartet, en fredelige flyttesjau som gjorde vår verdensdel på en

måte både større og mindre. Og i dag ikke bare taler Europa - noen steder har man dessverre også begynt å skrike og rasle med sabler! - men alle taler *om* Europa. Det gjorde også katolske mediefolk da de var samlet til kongress i det portugisiske Fatima nylig, en kongress som for første gang samlet de "medieansvarlige biskoper" i alle Europas bispekonferanser - både i øst og vest - samt en del av deres medhjelpere. Finlands biskop Paul Verschuren representerte Den nordiske bispekonferanse, "assistert" - som det så vennlig het i kongresspapirene - av en Gøteborgsjournalist, en finsk informasjonsmedarbeider og St.Olavs redaktør.

Og etter å ha talt *om* det Europa som stiger frem i kjølvannet av det mirakuløse året 1989, samtalte man om hvordan Kirken skal tale *til* det - via mediene. Hensikten med konferansen var bl.a. å utarbeide konkrete retningslinjer for mediearbeidet innen de forskjellige bispekonferanser, lokale forskjeller til tross. Noen stikkord her ble: bevisst satsing og koordinert planlegging av all medievirksomhet, prioritering - også i budsjettssammenheng - samt besinnelse på mål og virkemidler, ansvar og kvalitet. "Kirke er kommunikasjon, dens vesen er kommunikasjon," konstaterte kardinal Martini, formann i Rådet for de europeiske bispekonferanser. Og han tilføyde, med klar adresse til biskopene som de ansvarlige

lokale ledere, at vår kirke ikke i tilstrekkelig grad er seg dette bevisst, men at den snarest bør bli det.

Selvsagt snakket man i Fatima også om *hva* Kirken har å si til det Europa som begynner å finne igjen pusten, men som har et stykke igjen før det finner formen. Og form, sett fra Kirkens ståsted, er noe mer enn politiske og økonomiske beslutninger - de er bare rammebetingelser. Rammen om hva? Ikke "et enormt Disney-land", men et Europa som "besinner seg på de åndelige verdier", som setter mennesket i sentrum", og som "gjenoppdager sin sjel", som Lukas Pires, tidligere portugisisk kulturminister, nå Europa-delegat, uttrykte det. Eller for å låne fra foredraget til Wiens kardinal König: et Europa der "etikken har forrang fremfor teknikken, der personen - den enkelte - har forrang fremfor tingene", der det "å være" teller mer enn det "å ha". Det dreier seg om en "re-evangelisering" av det gamle Europa, men "det som må gjøres i den forbindelse, må gjøres med stor ydmykhet og med megen kjærlighet," for igjen å sitere kardinal Martini. En re-evangelisering som også - og det ble klinkende klart under møtet i Fatima - bør hente lysende impulser fra de tidligere forfulgte kirker i øst.

Toner som disse trenges i vår hjemlige kirke- og Europadebatt.

UKJ

Mary Jane Garry CSJ:
**KVINNER I KIRKEN -
PÅ MENNS PREMISER**

3

- Vil man granske kvinnens plass i dagens kirke, må man først gå tilbake til oldkirken - det er nemlig autoritetene, læresetningene og praksis fra denne tiden som danner grunnlaget for senere historiske tradisjoner, institusjoner og autoriteter, skriver den amerikanske St. Josephsøster *Mary Jane Garry* i denne artikkelen. Som både gir nyttig bakgrunnsstoff og utfordrende signaler om hvor veien fremover bør gå for kirken: - Patriarkatet kan ikke lenger fortsette som bærende kraft i kristendommen. Første artikkel i denne serien på to om kirkens kvinnesyn stod i forrige nr. av St. Olav.

Dypest sett er det egentlig umulig å vende tilbake til en bestemt periode av tradisjonen ved å overse den mellomliggende historie. Men ved å gå tilbake til kildene kan man oppnå en mer grunnleggende tolkning av en opprinnelig forståelsesramme slik at den kan forenes med samtidens erfaringer, og slik at tradisjoner og institusjoner som står i motsetning til et sant, rettferdig og meningsfylt liv, kan forkastes. Vil man granske kvinnens plass i dagens kirke, syns det derfor nødvendig å gå tilbake til oldkirken: Det er nemlig autoritetene, læresetningene og praksisen fra denne tiden som danner grunnlaget for senere historiske tradisjoner, institusjoner og autoriteter. I det følgende vil vi se nærmere på opphavet til de første kirkelige tradisjonene, kort gå gjennom de mellomliggende århundrene og til slutt gjøre noen observasjoner omkring kvinnens plass i dagens kirke.

Oldkirken

“Ambivalens” er kanskje den mest

dekkende beskrivelsen for kirkefedrenes syn på kvinner. På den ene side betraktet de kvinnene som mennesker med svak karakter og ringe forstand; kvinnen var forfengelig, sveikefull, vellystig og verdens forbannelse. Samtidig beskrev de noen kvinner som ydmyke, tapre og lærde og Guds gave til mannen. La oss først se på noen av de negative utsagnene.

Clemens av Alexandria (200 år e. Kr.) erklærte at “enhver kvinne burde overveldes av skam bare ved tanken på sin egen natur”.

Tertullian (160-225 e.Kr.) - den latinske teologis far - ga kvinnene skylden for å ha ført synden og døden inn i verden og gjorde dem dessuten ansvarlig for Guds sønns død.

Biskop Ambrosius (339-397 e. Kr.) uttalte “enhver som ikke tror, er en kvinne... en kvinne som tror, heves opp til mannlig fullkommenhet og blir et uttrykk for fylden i

Kristus”.

Kyryllos av Alexandria (d. 444 e. Kr.) skriver: “Enhver kvinne er dødens tjenerinne. Det kvinnelige kjønn er i særlig grad vanæret både av Gud og mennesker.”

Den store asketen og bibelforskeren *Hieronimus* (342-420 e. Kr.) hadde faktisk en del kvinnelige disipler; de måtte imidlertid leve sitt liv i streng askese for “å bli som menn”. På samme måte som St. Paulus mente også Hieronimus at “...det strider mot både naturen og loven at kvinner skal tale i en forsamling av menn”.

I slående kontrast til de voldsomme anklagene mange av kirkefedrene rettet mot kvinner i sin alminnelighet, står deres høylytte lovprisninger av kvinner som viet sitt liv til religiøse aktiviteter, og kvinner som ga avkall på familie- og seksualliv. Nye livsveier åpnet seg for disse kvinnene: muligheten til selvfordypelse, lærdom og barmhjertighetsarbeid. Noen steder berømmer kirkefedrene særlig de kvinner som hadde Det nye testamentets kvinner som forbilder. De viser til kvinner som reiste sammen med Jesus og disiplene hans og hjalp dem, kvinner som var de siste ved korset, og de første ved graven, og kvinner som var St. Paulus' medarbeidere.

Kirkefedrenes ambivalente holdning til kvinner ser vi blant annet i deres selektive bruk av Bibelen. Tolkningen av skapelsesberetningene i første Mosebok viser først og fremst deres eget syn på kvinners underordning. Når det gjaldt hvordan kvinnen ble skapt, brukte de konsekvent den andre skapelsesbe-

Pavens anliggende for bønnens apostolat i mai:

At Jomfru Maria må være inspirasjonen for kvinnes arbeid i Kirken.

4

retningen der Eva ble skapt etter Adam av Adams ribben (1. Mos. 2, 21-22) i stedet for den første der mann og kvinne blir skapt samtidig, begge "som et avbilde av Gud" (1. Mos. 1,26).

I Det nye testamente holdt kirkefedrene seg stort sett til bibelvers som logisk begrunnet en begrensning av kvinners handlefrihet og ikke ga rom for noen frigjøring. 1. Kor. 11,7, der Paulus sier at bare mannen og ikke kvinnen "er i Guds bilde", tolket kirkefedrene dit hen at kvinner manglet en vesentlig kvalitet som menn hadde til felles med Gud. Og ettersom kirkefedrene trodde at Paulus var forfatteren til tekster som 1. Timoteus' brev, noe som de fleste bibelforskere i dag vil benekte, la de vekt på vers som formante kvinnen til taushet og underdanighet (f.eks. 1. Tim. 2,11).

I oldkirken gikk den viktigste veien til større frihet for kristne kvinner gjennom askese. De fleste kirkefedrene trodde at kvinner som forsakert seksuallivet, ble hevet opp fra sin naturlige underordnede posisjon slik at de nesten utgjorde et tredje kjønn - så sterkt skilte de seg ut fra gifte kvinner og mødre. Også her leste kirkefedrene Bibelen selektivt. Ettersom Adam og Eva i Det gamle testamentet ikke er skildret i samleie før de ble drevet ut fra Edens hage (1. Mos. 4,1), mente noen av kirkefedrene at ekteskap og forplantning var mindre gode enn sølibat, hvis det da i det hele tatt var noe gode. De tolket også Jesu lovprisning av dem som "har gjort seg selv uskicket til ekteskap for himmelrikets skyld" (Matt. 19,12), og hans ord "for etter opp-

standelsen tar de ikke til ekte og tas ikke til ekte" (Mark. 12,25; Matt. 22,30; Luk. 20,35) som en oppfordring til å leve i sølibat. Kort sagt trodde kirkefedrene at ekteskapet ga kvinnene en underordnet posisjon, og at det å fungere seksuelt gjorde dem mindreverdige. For kirkefedrene, som for de aller fleste på den tiden, var en gift kvinne bare et passivt redskap med oppbevaringsplass i livmoren der den mannlige sæden kunne vokse.

Den asketiske tendensen i oldkirken kunne lett ha blitt norm for alle kristne dersom ikke gnostisismen hadde feid over middelhavslandene i det andre og tredje århundre. Gnostikerne prekte avsky for den materielle verden og skaperen som stod bak. Kirkefedrenes nølende holdning til seksualiteten ble stilt opp mot deres egen teori om at det var Gud som hadde gitt menneskene kropp og ordre om å formere seg. De ble dermed tvunget til å tale om Guds gode skaperverk, et slikt positivt syn på verden gjorde idéen om askese som det eneste rette for alle kristne, umulig.

Men helt mot alutten av det fjerde århundret da gnostisismens fristelser ikke lenger dominerte de kristnes bevissthet, forsøkte kristne forfattere som Hieronymus, fremdeles å forsvare påstanden om at jomfrustanden var mer verdifull enn den gifte stand. En motstander av Hieronymus ved navn *Jovinian* hadde skrevet en populær bok som forsvarte ekteskapet og argumenterte med at jomfruer, enker og gifte kvinner måtte alle stilles likt når de var døpt. I året 393 etter Kristus ga Hieronymus ut svarskriftet "Svar til

Jovinian". Boken var imidlertid så sarkastisk og talte så nedsettende om ekteskapet at hans venner prøvde å få boken ut av omløp. Hieronymus uttrykker seg på følgende måte om jomfrustandens fordeler:

"Frukten på hundre fold, seksti fold og tretti fold ble sådd samtidig i den samme jord, likevel er det stor forskjell på antallet. De tretti fold henspiller på ekteskapet, de seksti på enkestanden og de hundre fold på jomfrustandens overlegenhet".

Når vi gransker kirkefedrenes syn på kvinner, må vi være klar over at kvinnens stilling i samfunnet på den tiden generelt sett var svært lav. De første århundrene vokste pikene opp strengt isolert, de fikk lite opplæring og ble på den måten forbedret på et liv i tanketom underkastelse. Denne oppveksten ble etterfulgt av et tidlig ekteskap som effektivt hindret deres muligheter til selvstendige handlinger for resten av livet. Deres lave posisjon var et faktum og virket derfor naturlig.

Kvinner i oldtidens presteskap

Som tidligere nevnt, var det noen enkeltkvinner som ble æret og respektert også på kirkefedrenes tid. Dessuten var det noen som gjorde en gjerning i kirkens presteskap, selv om diakonien var den eneste oppgaven kvinner fikk ta hånd om i oldkirken. I begynnelsen hadde diakonissene bare to oppgaver, nemlig omsorg for syke kvinner og hjelp i forbindelse med dåp av kvinner. I det fjerde århundret tok diakonatet mer tydelig form da den apostoliske konstitusjon (*Didascalia Apostolorum*) i tillegg ga diakonatet i oppgave å ønske kvin-

Anerkjennelse av ANC ikke tilstrekkelig!

At den afrikanske nasjonalkongress, ANC, nå er offisielt tillatt, sammen med andre opposisjonsgrupper, blir hilst velkommen av Sør-Afrikas katolske biskoper. Men formannen for den sør-afrikanske bispekonferanse, Wilfred Fox Naper, beklager samtidig at regjeringen de Klerk ennå ikke går inn for full opphevelse av raseskillet. Det bør ikke gis særlige rettigheter på grunn av hudfarge, uttaler biskopen.

KIPA/Katolsk Orientering

Vår reisende pave

Ifølge opplysninger fra Vatikanet er programmet for pavens besøk i Mexico blitt forandret: forat det ikke skal bli fullt så anstrengende som opprinnelig planlagt. Selv om pavens helse er god, kan man ikke vente at han skal makte å gjennomføre et like tett pakket program som under besøket i 1979. Tidspunktet for årets Mexico-besøk er 6.-13. mai. Catholic Herald

Kirke og moské i Roma

En katolsk soknekirke, «Vår Frelseres fødselskirke» i en sørlig forstad til Roma, skal leie ut en del av kirkebygget til moské – til bruk for en forsamling muslimer i nærheten. Catholic Herald

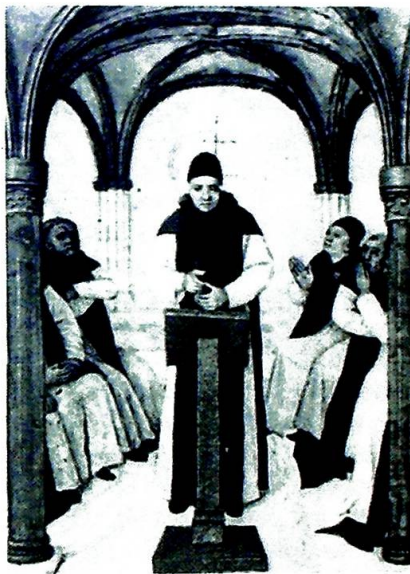
ner velkommen ved kirkedørene og opptre som mellomledd mellom kvinner og mannlige medlemmer av hierarkiet.

I begynnelsen av det fjerde århundret ble ikke diakonissene betraktet som en del av presteskabet, det ble de derimot lenger ut i hundreåret. Som andre geistlige, ble diakonissene ordinert etter bestemte, lovmessige ritualer og betingelser. Diakonissene måtte være jomfruer eller de måtte være over førti år og med høy moralsk standard, og etter ordinasjonen måtte de følge de samme regler som andre i presteskabet når det gjaldt ekteskapet. Senere ble det strengt forbudt med gifte diakonisser.

All forskning viser at diakonatet var den eneste oppgaven som ble ivaretatt av kvinner. Det har aldri vært kvinnelige biskoper eller prester i den katolske kirke; det er heller ikke noe som tyder på at kvinner drev offisiell undervisning innenfor presteskabet. Det kvinnelige diakonatet slik det kort er beskrevet her, forble dessuten et særtrekk for Østkirken. Forsøk på å innføre denne praksis i Vestkirken i fjerde og femte århundre slo ikke gjennom, selv om diakonatet ble redusert og begrenset til et ærefullt verv.

Middelalderen

Teologiens syn på kvinnen bedret seg lite i løpet av middelalderen, selv om ytringsformene ble mildere. Teologen *Petrus Lombardius* fra det tolvte århundre, forfatter av det teologiske standardverket "Sentenster", beskriver kvinnen som sanseligheten selv. *Bonaventura* mente at

Thomas Aquinas underviser – illustrasjon fra det 15. århundre.

Guds bilde i større grad var virkeliggjort i mannen enn i kvinnen. Han holdt på den gamle teorien at kvinnen stod for den "lavere del" av sjelen mens mannen representerte den høyere.

I tillegg til datidens bibeltolkning og teologiske strømninger hadde også den aristoteliske "vitenskap" som da var begynt å bli akseptert, innflytelse på kirkens syn på kvinnen. Som Aristoteles hevdet også *Thomas Aquinas*, den mest kjente teologen fra middelalderen, at kvinnen var ufullstendig i kraft av sin individuelle natur. I følge Aquinas er kvinnen en mislykket mann, for den aktive kraften hos mannen vil i utgangspunktet skape et mannlige vesen i sitt eget bilde. Kvinnens eksistens skyldes

1. svikt i mannens aktive kraft eller -
2. materialfeil eller til og med -

3. ytre påvirkninger under unnfangelsen, for eksempel en sørlig bris, ettersom den sørlige vinden er fuktig.

Aquinas mente imidlertid at kvinnen hadde en funksjon: Hun var nødvendig i forplantningens tjeneste. Men utover dette har hun ikke stor verdi, for et sted understreker han at til andre oppgaver kan mannen få mer effektiv hjelp av andre menn enn av kvinner. (*Summa Theologica*. I. 92.1 c).

Dybden i Thomas Aquinas' tanker, hans filosofiske begreper om forholdet mellom kropp og sjel, om intellekt, vilje og individ og hans teologiske idéer om Guds bilde i menneskene og menneskets endelige mål - alt skulle tilsi ekte likeverd mellom mann og kvinne med alle de teoretiske og praktiske konsekvenser det medfører. Misforholdet mellom Aquinas' filosofiske utlegninger og hans kjønnsdiskriminerende utsagn kan forklares ut fra den alment aksepterte eksegese, aristotelisk biologi (den kvinnelige eggcelle ble først oppdaget i 1843) og det bildet av kvinnen og hennes sosiale status som var rådende i hans samtid.

Likevel fantes det noen få mektige kvinner i middelalderen, de fleste nonner, som helt legitimt hadde vide fullmakter og mye større innflytelse enn dagens nonner. Disse kvinnene hadde hånd over forvaltningen av kirkelige saker, og enkelte priorinner hadde faktisk domsmyndighet. Akkurat som biskopene og abbedene bar de bispelue, kors og stav. I Italia styrte for eksempel priorinnen av Conversano et Cistercienserkloster med omliggende

Et samfunn som skjuler sår –
er vi blitt likegyldige?

«Kister skal ikke senkes, synliggjort lidelse må vi skånes for. Vi moter ofte lidelsen med institusjonalisert likegyldighet... Sorg og ensomhet må du gjerne snakke om, men gjør det i ordnede former, for eksempel med din psykolog, eller – i en krisesituasjon – med en krisepsykiater som gjennom sin organisasjon kan sprette fram på kort varsel!»

Det er Tor Øystein Vaaland som skriver dette i kvartalsskriftet «Akt» (Norges Kristelige Studentforbund). Han minner om at «i noen land kan du se små kors plassert langs veiene der en ulykke fant sted. Pårørende har synliggjort det grusomme som skjedde for å minne sine dode.

Er vi blitt likegyldige fordi vi er blitt et samfunn som skjuler sår? Nå lever vi i en tid der velferdsgodene forsvinner, og det er ikke nettopp sjarmerende å se fortiårin-

ger med makt rasere tilbud for gamle og unge og la de svake betale regningene, samtidig som industriledere får boltre seg med overskudd og kapitalen unnslipper beskatning... Risikerer vi at vi etterhvert må se vår kulturs sår i oynene? I all elendighet er det bra, for sårene er jo der!»

6

menigheter og utøvde enorm makt som ble symbolisert ved en hyllingsseremoni der den nyvigslede priorinnen satt under en baldakin mens hvert medlem av presteskabet under hennes myndighetsområde defilerste forbi henne, gjorde knefall og kysset hånden hennes. (Denne seremonien ble forandret i 1709, og den siste priorinnen av Conversano døde i 1809).

Andre store kvinnelige personligheter hadde stor verdslig makt, fremragende regenter som *Clotilde* og *Blanca av Castilla*; lærde kvinner som *Eleanor av Aquitaine* og *Blanca av Navarra*, store helgener som *Catharina av Sienna* og *Jeane d'Arc*. Men det ville være meningsløst å bedømme kvinnens generelle stilling i middelalderen ut fra slike eksempler. Talløse kvinner ble fullstendig undertrykt av et miljø som intenst motarbeidet at de skulle få utvikle og gi uttrykk for sine evner.

Kvinnens lave status var fastsatt gjennom lov og sedvane. Kanonisk rett ga en ektemann rett til å slå sin hustru. Kanonisk rett tillot bare systemet med medgift ved inngåelse av ekteskap, og dette gjorde kvinnen totalt rettsløs. Ettersom kvinner juridisk sett var umyndige, ble de dessuten regnet som ute av stand til å avgi vitnemål i retten. Generelt sett ble kvinnen betraktet som mannens eiendom.

Renessansen

“Bare tanken på at jeg er kvinne, stekker vingene mine”. Dette sitatet stammer fra *Teresa av Avila* og tyder på at kvinnens stilling ikke forbedret seg så mye i løpet av det

Teresa av Avila (1515–1582).

sekstende århundret. Teologiens syn på kvinner gjennomgikk ikke noen grunnleggende forandringer i århundrene etter middelalderen.

Kardinal Cajetan (1469–1534) var en av samtidens ledende teologer og spesialist på *Thomas Aquinas*; han uttrykte nesten total enighet med *Aquinas* når det gjaldt hans syn på kvinner,

Ignatius Loyola (1491–1556) satte likhetstegn mellom kvinnene og Satan: “Fienden oppfører seg som

en kvinne. Han er en pyse når det utvises styrke, men en tyrann når han får sin vilje (Åndelige øvelser: Regler om dømmekraften – Første uke, Regel 12).

Den spanske dominikaneren, *Dominic Soto* (1494–1560) skrev at kvinnen led under en viss svakhet i tanken og en viss bløthet i sinnet. Han hevdet at det å tilhøre det kvinnelige kjønn, var en naturlig hindring for å bli ordinert. Han ramset samtidig opp vanskapninger og sinnssyke som eksempler på andre

Trofaste givere - varme hjerter

«Våre eldste som har vært med på å bygge vår velstand, er den gruppen som selv sitter igjen med de minste stykkene av velferds-kaka.» skriver direktør Torkild Skallerud i hjelpe-organisasjonen Care Norge. «Men det er også denne gruppen som er de mest trofaste givere.»

Skallerud siterer fra et brev fra en av disse trofaste støttespillerne: «Året 1989 har økonomisk vært et svært anstrengt år

for meg, slik at jeg dessverre ikke har kunnet gi så mye og så ofte jeg ønsket og var vant til å gjøre for... Det kan ikke bli de helt store beløp og ikke hver måned heller (bortsett fra fjern-adopsjonsbarna). Men jeg håper at et mindre bidrag fra tid til annen er velkommen likevel, for jeg vil ikke gi opp noen av de tolv organisasjoner jeg pleier å støtte. De kommer i alle fall fra et varmt hjerte.»

Uten kultur

Når jeg ser hva dere kan fortelle om hva norske næringslivsfolk har på nattbordet, ja da må jeg si at de har ingen kultur: Bare bøker om management og ledelse... Bøker er noe de får av kona til jul, og «hjemme hos oss er det kona som leser!» sier Gidske Anderson til Dagens Næringsliv.

7

som heller ikke kunne motta dette sakramentet.

Frans av Sales (1567-1622) var liberal for sin tid: Han henvendte seg til ektemennene og mente at hustruenes svakheter og mangler i kropp og sinn ikke skulle fremkalle forakt, men snarere øm og kjærlig medlidenhet ettersom det var Gud som skapte dem slik.

Det vi har sett til nå om kvinnene i kirken, avslører at patriarkatet har vært underliggende premiss for både offisiell og radikal kristendom i mange hundreår; dette til tross for patriarkatets iboende uforenlighet med kristen livsstil. Kvinnen kunne bli satt på like fot med mannen, men da som jomfru, profet, martyr, mystiker eller til og med forkynner. Denne høye posisjonen skyldtes at disse oppgavene ble betraktet som Åndens gave.

Nyere tid

De første århundrene var det ingen grunnleggende forandring i teoriene om kvinnen, men en viktig reformbevegelse begynte: Den berørte først og fremst nonner, men fikk langt videre betydning. I løpet av det sekstende og syttende århundre begynte de første nonnene den dramatiske kampen for å bli kvitt det stedsbundne klosterlivet. I opplysningstiden ble det et skifte: Det ble satt spørsmålsteget ved hvor naturlig det hierarkisk oppbygde samfunnet var. Men til syvende og sist var det verken katolsk ideologisk tankegods eller selve opplysningstiden som førte til en frigjøring av kvinnene, men derimot den

industrielle revolusjon. For gjennom både det attende, nittende og tjuende århundre fortsetter faktisk teologene å rettferdiggjøre kvinnens tradisjonelle underordnede rolle og i særdeleshet gifte kvinners juridiske vergeløshet.

I dag er det mange teologer som - inspirert av Det annet Vatikankonsil - innsatt i argumentene til forsvar for kvinnens underordnede rolle, bygger på mangelfull bibelsk tekstutlegning. (Den pavelige bibelkommisjon, for eksempel, som ble nedsett i 1978 for å studere Den hellige skrift med tanke på ordinasjon av kvinner, fant etter tre års studier ingenting i Bibelen som talte verken for eller mot slik ordinasjon). De tradisjonelle argumentene er dessuten et resultat av en snever forståelse av den thomistiske sakramenteologi, der kulturelle begrensninger og den mangelfulle aristoteliske biologi som Thomas Aquinas trodde på, ikke er tatt med i beregningen. Nå siden Det annet Vatikankonsil er mange teologer i hvert fall til en viss grad påvirket av utviklingen innenfor den liberale, sosialistiske og radikale kvinnebevegelsen i Vesten. Rådet har dessuten kastet dem inn i en dypere søken etter rettferdighet. Disse teologene blir mer og mer villige til å legge frem argumenter mot den innbygde uretten i det verdslige og geistlige patriarkalske systemet. Ti år etter Vatikankonsilet skrev de amerikanske biskopene: «Det er av vesentlig betydning for Kirkens liv og tjeneste at prestene oppmuntrer kvinner til å ta imot kallet og ta på seg flere innflytelsesrike og ansvarsfulle lederposisjoner i Kirken og samfunnet. Det

er en viktig oppgave for prestene å sørge for at beslutningsprosessen i menighet, bispedømme og på det nasjonale plan også omfatter kvinners stemmer og innsikt» (National Council of Catholic Bishops, 1977)

På synoden om legfolk i 1987 sa biskop Gerhard Schwenzer på vegne av Den Nordiske Bispekonferanse: «Den altfor lave kvinnelige deltakelse innenfor kirkelige omgivelser oppleves mer og mer som en grunnleggende svikt fra kirkens side». Det var så mange biskoper fra Asia, Afrika, Europa, Sør-Amerika og USA som ga uttrykk for lignende synspunkter, at erkebiskop John May St. Louis bemerket: «Intet tema har vært tatt oftere opp under denne synoden. Alle er tydeligvis enige om at Kirken må gjøre alt som står i dens makt for å få slutt på urettferdig diskriminering av kvinner innenfor Kirkens oppbygning og praksis».

Konklusjon

I begynnelsen av denne artikkelen ble det hevdet at når man ønsker å forkaste tradisjoner og institusjoner som står i motsetning til et sant, rettferdig og meningsfylt liv, kan en ved å gå tilbake til kildene, oppnå en mer grunnleggende tolkning av et opprinnelig paradigme slik at det kan forenes med samtidens erfaringer. Ut fra alt som her har vært sagt, ser det ut til at patriarkatet ikke lenger kan fortsette som bærende kraft i kristendommen.

En forfatter har uttalt at den menneskelige erfaring er start og mål for den hermeneutiske sirkel. Gjennom erfaringens prøve når innkodet tradisjon tilbake til røttene og blir

Aldri så godt at det ikke er galt for noe!!

Den positive utviklingen i en rekke land må ikke føre til at vi glemmer urettferdigheten i så mange andre land, sier Peter Maisenhölder, leder av Amnesty International, Norge. Den enorme mediafokuseringen på denne utviklingen har resultert i at de menneskerettsbrudd som fremdeles foregår i mer enn 130 av verdens land, blir stilt i skyggen. I det siste halvannet år har Amnesty faktisk sett en ned-

gang i innsamlede midler, fordi en del givere later til å mene at kampen for menneskerettighetene nå er avsluttet.

Amnesty's årsrapport 1989 viser noe annet: Brudd på menneskerettigheter foregår fremdeles verden over, f.eks. i El Salvador, Irak, Peru, Syria, Filippinene, Somalia, Sri Lanka. Rapporten forteller også om fangenes skjebne: hvordan de nektes rettferdig rettergang, blir torturert, «forsvinner» eller dommes til døden og henrettes.

Amnesty Nytt

Harde benker ikke nok

Til tross for harde kirkebenker innrommer 42 prosent av de faste kirkegjengerne i Storbritannia at de nå og da sovner i kirken, viser en fersk meningsmåling. Over en tredjedel av de spurte sier at de kikker på klokken under gudstjenesten hver søndag, og 10 prosent sier at de legger klokken til øret og rister på den - i den tro at den kan ha stanset.

8

samtidig enten fornyet eller forkastet. Erfaringen omfatter opplevelsen av det guddommelige, opplevelsen av en selv og opplevelsen av fellesskapet og verden i en samhandlede dialektikk. Symboler, ritualer og lover blir avslørt som ekte eller uekte gjennom deres evne til å tolke og belyse erfaringen. Autoritære systemer prøver å snu dette forholdet på hodet slik at overleverte symboler bestemmer hva som kan erfares, og også tolkningen av det som erfares. I virkeligheten forholder det seg omvendt. Dersom et symbol ikke taler med ekthet til erfaringen, dør symbolet og må forandres slik at det gir ny mening. En religiøs tradisjon er bare levende så lenge dens åpenbaringsmønstre kan gjentas i generasjon etter generasjon og fortsatt taler til individene i fellesskapet og gir dem den frelsende mening av individuell og kollektiv erfaring.

Tidligere har kvinners erfaringer vært nesten helt utelukket fra teologisk tenkning; i dag er det maktpliggende å bruke kvinners erfaringer i utviklingen av teologien og den kristne praksis. Innkodede tradisjoner har bygget på menns erfaringer i stedet for allmenmenneskelige opplevelser. Arbeidshypotesen for all teologi burde være en dynamisk forening av skaperverket og frelsen.

Kristendommen kan selvsagt ikke beskyldes for å ha bragt patriarkatet inn i verden, men kristenheten må erkjenne at den både i fortid og nåtid har vært og er en kulturell viderefører og offer for patriarkatet. Kristenheten har nektet kvinnen hennes fulle menneskeverd, til tross for at alt som fornekte, forminsker eller forvrenger kvinnens fulle menneskeverd, ikke er frelsende og fremfor alt ikke kristent.

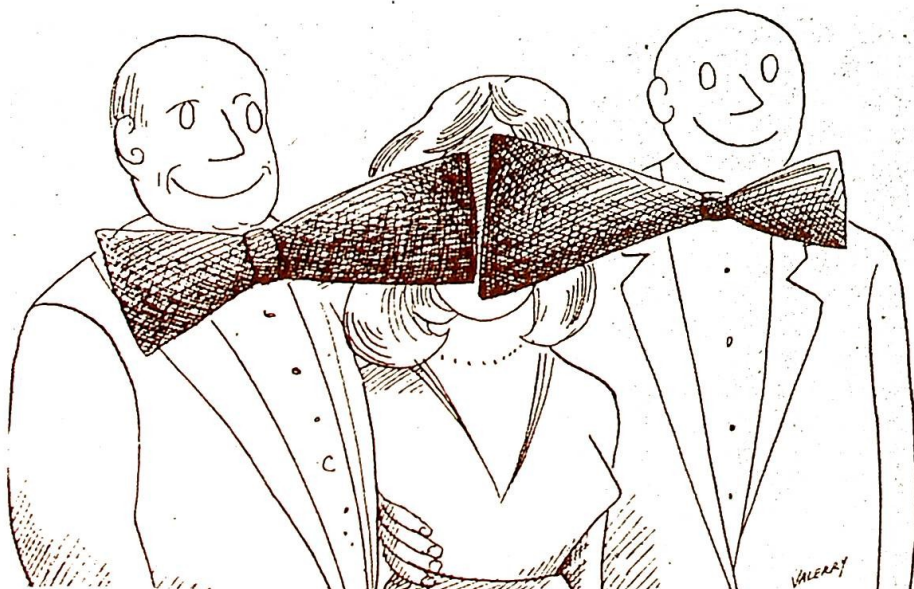
Fra marxisme til islam: “egentlig ikke noe stort sprang”

Norsk lege og muslim: ingen vanlig kombinasjon, “i alle fall ikke ennå,” slik Trond Ali Lindstad selv uttrykte det, da han nylig dukket opp i P2-programmet “Jeg tror, du tviler, hvem vet?”

Etter flere opphold i Midt-Østen ble Lindstad for tre-fire år siden muslim, - etter tidligere å ha vært marxist. Hvordan er det mulig å gå fra marxisme til islam? Det spørsmålet har han fått mer enn én gang. “Egentlig er det ikke så stort sprang,” sier Lindstad, som kan fortelle at han ofte har fått spørsmålet: “Er du blitt religiøs nå?” Til det svarer han at “religiøs - i videste forstand - mon tro vi ikke alle er det? Som marxister hadde vi jo en tro: en tro på rettferdighet, en annen type system, en tro på en vei å gå for å nå dette systemet.

Den religiøsiteten jeg hadde, det er den jeg fortsatt har, nemlig et ønske om en annen type system, en annen moral, en annen måte å være menneske på. Som muslim mener jeg at det er dette jeg bærer med meg fortsatt, det er dette jeg fortsatt tror på, og det er dette islam gir meg retningslinjer for. Islam er en bedre beskrivelse av virkeligheten enn det jeg trodde på tidligere.”

Lindstad understreker at det dreier seg om en tro som angår alle sider ved livet: “et opplegg for livet som en totalitet, uten skille mellom det såkalt verdslige og det religiøse. Jeg syns det er en styrke ved islam at den har en skisse for et samfunn hvor også lovene, det såkalt verdslige systemet, styres av religiøse normer, og at livet er en helhet, en totalitet.”

Mens 67 prosent av de spurte sier at de nå og da ønsker de heller hadde blitt værende i sengen, sier 4 prosent at de alltid har det på den måten. Selvom 11 prosent av voksne briter går regelmessig i kirken, er dette likevel ikke det de liker best. Bare 4 prosent sier at å gå i kirken er det de liker best.

Når blir kardinal Newman saligkåret?

I England - også i flere andre land - blir det arbeidet intenst for å få kardinal Newman kanonisert i 1990, som markerer hundreårsminnet for hans død. Det er bl.a. blitt uttalt at Newmans vidstrakte innflytelse må kunne tas som et spesielt tegn på «guddommelig godkjenning».

Fra 1828 til 1843 var Newman anglikansk prest ved universitetskirken i Oxford. Da han i 1845 konverterte til katolismen, uttalte den berømte statsmann William Gladstone at dette var den største religiøse krise siden reformasjonen!

Catholic Herald

Et kall varer livet ut!

9

Vi har neppe noen forestilling om hvilken gave de har vært til vårt land, de mange søstre som forlot sitt hjemland for å gjøre en innsats i fremmed miljø. Hva hadde den katolske kirke i Norge vært uten disse trofaste Herrens tjenerinner? – På St. Franciskus-søstrenes aldershjem i Arendal feiret en av dem, hollandske *Gertrud de Nijs*, nylig sitt 60-års-jubileum som nonne. I den anledning avla Agderposten et besøk hos denne 92-år gamle – høyst levende og aktive – pensjonist. Vi har sakset noen avsnitt fra Agderpostens artikkel.

Både munterheten, den friske tonen og de oppdaterte samfunns-kunnskapene kan nok virke overraskende på mange som ikke før har møtt nonner på nært hold. Et kloster, spesielt nonnekloster, er så befestet med myter at man skulle tro vi fremdeles levde i middelalderen: Mange forestiller seg tause, elegisk bleke – eller overjordisk fromme, mystiske kvinner i sort, som har søkt tilflukt bak murene på grunn av knust hjerte. Ett er sikkert: Unge kvinner som søker klosterlivet på grunn av knust hjerte, forsvinner fort ut igjen. Man skal ha helt andre grunner til å tre inn i en klosterorden. Som søster Gertrud sier: Det må være et kall!

Og jeg angrer ikke, – mitt liv har vært rikt, sier hun med overbevisning. Å være gift behøver ikke være den eneste oppskriften på et lykkelig liv, – gifte mennesker har også sine sorger. Når folk flest snakker om klostertilværelsen, er det ofte sølibatet som opptar dem. Som om kyskheten skulle utelukke

enhver glede i livet!

Hvorfor hun selv valgte å bli nonne, kan hun ikke gi noe entydig svar på idag, annet enn at det har vært – og er – et kall. Og et kall varer livet ut! Men det betyr ikke at hun har danset seg sorgløst gjennom sine år i St. Franciskusordenen. Hun minnes de første årene: “Åh, det kunne være forferdelig vanskelig. Og så kaldt som det var i Norge!”

I sitt lange virke som menighetssøster har hun vært både hjemmesykepleier og husmor-vikar. Hun har kommet tett, tett inn på livet, sett angst og nød, men også opplevd gleden ved å kunne hjelpe andre.

Noe hun ikke selv snakker om, men som andre villig forteller, er at da hun kom til Arendal etter krigen, var det først og fremst de svakeste i menigheten hun tok seg av, de som ikke hadde ordets eller pengenes makt: outsiderne, både samfunnsmessig og geografisk. Søster Gertrud dro lange veier, til fots eller

Mitt liv har vært rikt, sier St. Franciskus-søster Gertrud de Nijs i Arendal med overbevisning – nylig kunne hun se tilbake på 60 års klosterliv.

Foto: Erik Holand.

med buss, for å se til dem som bodde lengst vekk fra menighetens senter i Arendal.

Et arbeidsområde hun var spesielt glad i, var når hun kunne brette opp armene og være husmorvikar mens en småbarnsmor fikk behandling. Hvem har sagt at man selv må være mor for å stille med barn og glede seg over dem?

Fra Agderposten

Ansgar-organisasjonene:
nytt arbeidsutvalg

De fire «Ansgar-verkene» i den tyske forbundsrepublikk har gått sammen i et engere arbeidsutvalg. Dorothea Olbrich, som leder Ansgar Werk, Osnabrück, kan opplyse at et nærmere samarbeid med Ansgar-verkene i München, Köln og

Münster har til formål å intensivere finansiell og åndelig hjelp til den katolske kirke i den nordiske diaspora. Det gjelder især støtte til teologistuderende, den sognepastorale virksomhet og de kateketiske sentra i Danmark, Norge, Sverige, Finland og Island. KNA/Katolsk Orientering

Milliard-prosjektene

Det er ganske fantastisk når de som har solt bort milliarder på luftige prosjekter, kan stå fram og fortelle oss hvor ille det er at det offentlige forbruket ligger på et så høyt nivå, sier bonde Lars Velsand i Dagbladet. Oversatt til begripelig språk sier de som er ansvarlig for milliardprosjek-

“Det er ingen sak å sette i gang noe, men å holde ut, å fullføre noe - til og med gjennom hundre år - det er det verd å feire stort,” heter det i forordet til boken “Fra Urtegaten til Enerhaugen” som St.Hallvard menighet i Oslo utgir i anledning av sitt 100-årsjubileum i begynnelsen av mai. Og feire har menigheten tenkt å gjøre - med et omfattende jubileumsprogram med både historisk, flemasjonalt og økumenisk sus.

Men tilbake til begynnelsen. Og begynnelsen var “den store afstand fra St.Olavs kirke til Kristianias østlige del” som “i høi grad vanskelig-gjør tilfredsstillelsen af denne bydels åndelige behov”, som det ifølge jubileumsboken heter i en skrivelse som ble lest opp i St.Olavs kirke 15. mai 1890. Og som var undertegnet av ingen mindre enn “Dr. Johannes Baptista Fallize, ved Guds barmhjertighet og den apostoliske stols naade apostolisk pronotar og hs. hellighets husprælat, Norges apostoliske prefekt”. Ikke rart at hyrden med denne formidable tittel taler med et majestetisk “Vi” til sin hjord: “Vi (har) efter moden overveielse besluttet at skille den paa venstre side af Akerselven beliggende bydel fra St.Olavs menighet og stifte en egen menighet dersteds, som Vi stiller under den store helgen St.Halvards beskyttelse.” Luxemburgeren Fallize var kommet til landet som prefekt i 1887. Han var en meget driftig herre, allerede etter to år i stillingen hadde han fått i gang

både tidsskrift og forlag - og kjøpt trykkeri. Og i 1890 opprettet han altså menighet nr. 2 i Kristiania, den første var St.Olav som kom i 1843, et resultat av innføringen av religionsfrihet i vårt land.

Den nye menigheten leide lokaler i Urtegaten 29, “en adresse menigheten kom til å beholde lenger enn noen hadde håpet og trodd”. Den fikk raskt sin egen lille skole, og i 1891 ble St. Elisabethsøstrene nærmeste nabo, de begynte med ambulerende sykepleie i strøket og stilte som lærere ved skolen. I 1897 ble “den lille rare bakgårdskirken - som Sigrid Undset sa det var så godt å be i” innviet, og bladet St.Olaf melder at den er utstyrt med “malede vinduer der tør kappes med St.Olavs kirkens smukke vinduer”. Dermed var den treklang etablert som var mønsteret på den tiden for katolsk sjelesorg og “misjonsarbeid”, som man dengang kalte det: kirke, skole og sykepleie.

Men landets katolikker fikk merke at prefekt Fallize ikke bare var en foretaksom leder, men også en

streng hyrde: I den skrivelse vi siterte innledningsvis var det et tillegg der han i meget strenge ordelag tok de troende sterkt i skole fordi mange ikke sendte sine barn til katolsk skole, og fordi så mange levde i “ulovlige” ekteskap. Aner man hensynet til strengere kirketukt bak prefektens bestemmelse om deling av sognet?

Geografisk sett var den nye menigheten stor - i tillegg til byens østlige deler omfattet den det som den gang het Aker og Follo fogderi, Øvre og Nedre Romerike i Akershus amt og Hamar stift. Tallmessig var den heller liten, kun 130

Den gamle prestegården i Urtegaten. I første etasje var det de seneste årene vaktmesterbolig, i annen etasje menighetslokale, kjøkken og kontorer. Prestene bodde i 3. etasje. Illustrasjon fra boken.

tene at vi burde ha stengt enda flere sykehus-avdelinger, nedlagt enda flere el-dresentre, latt enda flere hjelpeløse klare seg selv - slik at det kunne ha blitt rom for enda et luksushotell, enda noen flere videoforretninger, enda større reklamebudsjetter!

London: «Bernadette» som musical
«Bernadette» er tittelen på en ny musical som går over scenen i Londons West End. – en gjendiktning av historiske begivenheter i valfartsstedet Lourdes.

Det spørsmål som Bernadette Soubirous stilte til Maria («damen» som hun ikke gjenkjente), – «Hvem er du?» - skulle

ifølge pressemeldingen være hovedsangen i dette musikkspillet. Men handlingens sentrale tema er en kjærlighetshistorie mellom en prostituert og en uhelbredelig syk ung mann, hvis eneste håp er en valfart til Lourdes. KIPA Katolsk Orientering.

utholdenhet!

11

medlemmer hvorav størsteparten bodde innenfor Kristianias grenser eller i villastrøkene i Aker. «Et blick på menighetslisten viser at den er preget av datidens fremmedarbeidere, særlig fra Tyskland og Italia,» leser vi i juleumsboken. «Gipsarbeidere, tivoliarbeidere og orgeldreiere finner vi blant de italienske innflyttere, mens de tyske representerer håndverkere som snekkere, pølsemakere, elektrikere o.l. De norske var i stor grad arbeidere. En forfatter virket som en fremmed fugl. Han flyttet da også med tid og stunder til St.Olav menighet.»

De første kapitler tegner bildet av en liten tettvevet ghettoenighet av folk som for utenverdenen tok seg ut som særdeles fremmede fugler: utlendinger som attpåtil var katolikker! Og selv en vanlig nordmann som var katolikk på de tider, var langt fra noe vanlig. Og toleransen for dem som var annerledes, later ikke til å ha vært overvettes stor - dengang heller: «En som var elev ved skolen like etter århundreskiftet, fortalte for en del år siden at fordi man hadde skolefri på store helgenfester, måtte man ta det igjen når andre skoler hadde månedslov. Det benyttet barna i strøket seg av: De lå på lur, fanget katolske barn og plaget dem.» Om barna hadde sine sorger, så hadde sognepresten sine: «I de gamle annaler finner vi dette hjertesukk fra soknepresten: «Af ca. 130 sjæle (voksne som børn) som kunde innskriveres som tilhørende St. Halvards menighed, fik man - med undtagelse av nogle faa - ikke andet i begyndelsen end sorg og møye.»

Glassmaleriene i kirken i Urtegaten – de viser St. Hallvard flankert av to engler.
Illustrasjon fra boken.

Det er Johs. Bruce, journalist og forlagsmann med varm og årelang tilknytning til St.Hallvard-menighet bak seg, som har tittet i annalene, godt hjulpet, som han selv skriver, av patrene Castricum og Arno. Bruce er så absolutt på hjemmebane i sitt emne og samler de mange detaljer til både opplysende og fornøylelig, bevegende og forfriskende lesning. Siktepunktet er upretensjøs, og nettopp derfor lykkes foretaket såpass godt. Det dreier seg om en «enkel beretning om St.Hallvard menighets 100-årige liv, ingen sosiologisk analyse av denne østkantmenighets historie», skriver Bruce i sitt forord. Han har valgt å gå kronologisk til verks, det er jo liv som skal formidles. Men det er liv som inneholder både byhistorie,

sosialhistorie og kirkehistorie - og enkeltmenneskers bidrag til hverdagsheriosmens og trofasthetens historie. I de første kapitler får leseren ubetalelige innblikk inn i fjerne tiders *Norvegia catholica*, til glede for enhver med en smule historisk - og humoristisk - sans. Under lesingen slår det en at man slett ikke skal så langt tilbake i katolsk nåtidshistorie, før man har en følelse av at dette er da lenge, lenge siden! Som når man ser at i 1942 skrev pater Notenboom det første menighetsbrev, mens første kvinne kom med i St.Hallvard menighetsråd i 1966. Den som har levet med i den katolske kirke i Oslo en stund, vil under lesingen av jubileumsboken nikke gjenkjennende til navn, episoder og stemninger - som den

Rettsvern?

Sosialistisk Venstreparti engasjerer seg nå sterkt for å bedre dyrenes rettsvern. Den norske dyrevernsløven er riktignok en av de strengeste i Europa, men likevel utilstrekkelig for SV. Partiet vil blant annet lovfeste bestemmelser om at alle kuer skal slippes ut på sommerbeite. Dessuten skal det lovfestes krav til driftsformer som skal

sikre at dyrene får leve opp til sin naturlige adferd.

Vi rores av SV's engasjement. Og vi skal ikke på noen måte stille oss kritiske til dette initiativ for å sikre norske husdyr et bedre rettsvern. Likevel kan vi ikke la være å påpeke paradokset ved at det parti som har vært den ivrigste og mest unyan-

serte forkjemper for en lov som gir enhver gravid kvinne uinnskrenket makt over liv og død på det foster hun måtte bære inntil 12. uke av svangerskapet; det samme partiet har ikke tillit til at den norske bonde selv kan vurdere behovet for å slippe Dagros på sommerbeite.

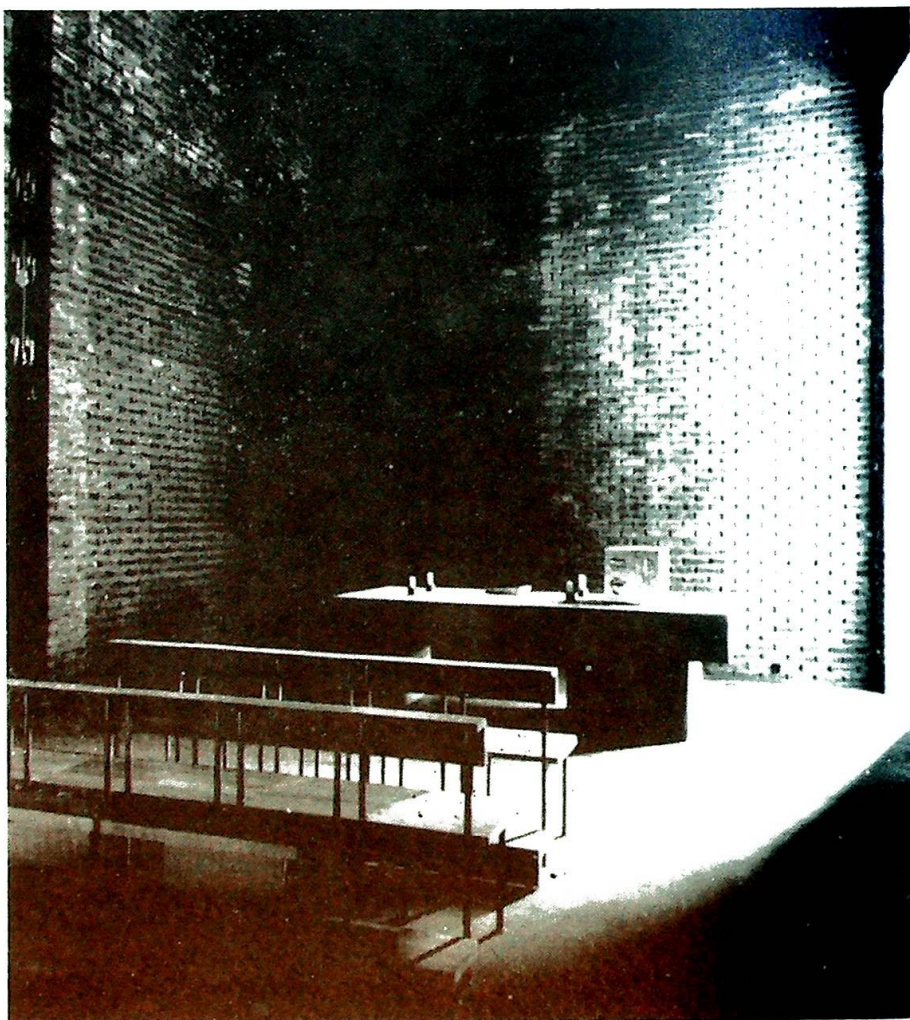
Fredrikstad Blad

12

gamle rivalitet mellom St.Hallvard og St.Olav menighet! - og glede seg over billedmaterialet.

Boken er også et stykke moderne norsk fransiskanerhistorie. I 1924 var de første fransiskanere siden reformasjonen kommet til Norge, i 1934 overtok ordenen ansvaret for St.Hallvard menighet, og de to første nederlandske "mindrebrødre" flyttet inn i de enkle - etterhvert også ganske trekkfulle - rom i Urtegaten. I dag kan man vanskelig tenke seg St.Hallvard menighet, og bydelen forøvrig for den saks skyld, uten de nederlandske fransiskaneres glade folkeferd. Det har spiret og grodd rundt dem! Bruce sier det slik, med karakteristisk nøktern varme: "Det er ikke vår oppgave å vurdere den innsats menighetens prester har gjort, men vi må vel uen forkleinelse for noen kunne slå fast at den nederlandske ordensprovins har vært usedvanlig dyktig til å finne prester som, samtidig med at de har ledet menigheten på en fremragende måte, også har evnet å sette seg inn i våre forhold og - noe som sikkert ikke alltid var så lett - forstått oss nordmenn." Og siden brødrene er nevnt: Helt frem til 1975 var Elisabethssøtrene, eller "de grå søstre" som de ofte kaltes, en del av det katolske nærvær i bydelen - like stille som utrettelige i sitt karitative arbeid. "Menigheten hadde ikke vært det den er i dag, hadde det ikke vært for 'gråsøstrene'", noterer Bruce. De er fremdeles å finne i menigheten, i sitt aldershjem på Nordstrand.

"Fra Urtegaten til Enerhaugen" er historien om den lille fremmedartede ghettoenigheten som ble en

Sakramentskapellet i kirken på Enerhaugen — foto fra innvielsen i 1966.
Illustrasjon fra boken.

levende, integrert og velvoksen del av vår hovedstads menighets- og samfunnsliv. Etappene på veien er mange og interessante og vel verd å minnes, og jubileumbokens forfatter samt støttespillere fortjener stor takk. Den 150-siders boken rapporterer troverdig og med humor både

om de små skritt i hverdagen og de store anledninger i menighetens liv med innvielsen av nybygget kirke og kloster - på solid fjellgrunn på Enerhaugen - den 13. mai. 1966 som det store høydepunkt og tidsskille.

UKJ

Bedre rettigheter for kirker i Sovjet
To nye lover åpner for ny aktivitet i kirkelig regi i Sovjetunionen, melder *Keston College*.

Den ene loven, som ble vedtatt den 28. februar i år, gir religiøse organisasjoner rett til permanent eller midlertidig besittelse av land som kan benyttes til jord- eller skogbruk. Den andre loven, fra 5. mars i år, sier at religiøse organisasjoner kan eie bygninger eller andre fasiliteter som er viktig for deres arbeid.

Loven vil trolig føre til at klostre og andre kristne fellesskap vil kunne starte med jordbruksproduksjon, selv om det muligens ikke blir tillatt å selge overskudd fra avlingen på det åpne marked. Det gjenstår også å se om «kristne jordbrukskollektiv blir tillatt. Slike var i drift på 1920-tallet, og Gorbatsjov er generelt interessert i private, kollektive driftsformer.

Syvendedags Adventister i Sovjet har en tid drevet undervisning i jordbruksfag,

og Unionen av baptister i Sovjet har gjort kjent at de planlegger å starte kristne jordbruksfellesskap i nær fremtid. De har derfor bedt frivillige interesserte om å melde seg for slik innsats.

Retten for kirker til å eie eiendommer er interessant også fordi det totalt betyr et brudd med Lenins dekret i 1918 om skille mellom kirke og stat; en forandring som hittil ennå står ved lag. NØP

Europeisk utfordring

13

4. oktober siste høst, på festdagen for Frans av Assisi, sendte generalforstanderne fra de fire grener av fransiskanerordenen ut et brev til de søstre og brødre som arbeider i Europa. Her ga ordenslederen uttrykk for tanker om det Europa som vil ta sin begynnelse i 1992, og hvilke krav til evangeliseringen dette vil stille fransiskanerne overfor.

I brevet heter det bl.a. at i 1992 vil alle tollsranker mellom 12 land i Europa forsvinne, noe som markerer begynnelsen på en europeisk enhet.

Hvis man ser tilbake på det som for kort tid siden splittet vårt kontinent, heter det videre, og førte til krig og blodutgydelser, må vi være uendelig takknemlige for at Herren ikke har gitt opp Europas folk, men har oppfylt det håp som alle de som

har trodd på, og arbeidet for et forenet Europa, var besjelet av. Etter å ha omtalt de store politikere som i sin tid begynte samlingsarbeidet, minner man om hva en av dem, Jean Monet, sa: Europas målsetting må være å tjene menneskeheten så den befriet for hat og frykt etter så lange lidelser ennå en gang kan lære hva kristent brorskap er.

Men tross den glede dette skaper, kan vi som fransiskanere ikke unngå å føle dens begrensninger - særlig to av dem - som står i klar motsetning til den ånd Frans har gitt oss. Disse to er at det foreløpig bare er en del av Europa som er med. Man må be om at alle folk i Europa kan få frihet og mulighet til å forenes. Den andre begrensning er at det foreløpig bare er på det økonomiske område samlingskjær. Den

burde også gjelde de store åndelige verdier: troskap, frihet, respekt for det enkelte menneske, trosfrihet, toleranse; med andre ord det vi kaller menneskerettigheter, og som har sin kilde i Guds åpenbaring.

Senere i brevet heter det bl.a. at det i den nye situasjon er bruk for en ny måte for fransiskanerne å forkynne evangeliet på. Man tenker seg ikke et Europa med en bestemt trosretning, men et folk som er forenet i de grunnleggende brorskapsverdier. Det er bladet Pax et Bonum, organ for den fransiskske legorden i Danmark som opplyser dette. Det fortelles også at Marianne Powell fra Danmark er med i en liten europeisk gruppe av legfransiskanere som skal forberede et "europeisk fransiskansk kapittel" i 1992.

Leserbrev:

“Jeg føler i mig kaldet til at være præst”

I det siste nummeret av Broen skriver biskop Gerhard Schwenzer at det er prekær mangel på presteemne, ikkje berre i Oslo, men i heile vår del av verda. Han oppfordrar oss til å be om at unge menn vel prestestudiet, og å tenke etter kva vi kan gjere for å skape eit kallsrikt miljø.

Lat katolikkane sitte der med

prestemangelen sin, dei som nektar å sleppe kvinnene til, ville kanskje ein ikkje-katolikk ha sagt.

Fleire kvinner lever utan familie for å følge meir verdslige kall. Tenk berre på alle kunstnarane som greier det. Kva anna står i vegen for at kvinner kan bli prestar? Eg trur mange kvinner har pretekall og er villige til eit liv i sølibat; han som fann ei ulært ungjente verdig til å bli Guds mor, diskriminerer sikkert ikkje med omsyn til kven han kallar til prest. Også for desse kvinnelige prestesporene ber eg. Eg ber om at

paven og biskopane skal forstå at dei forseinkar Guds plan med oss alle.

Eg minnar om kva søster Therese av Jesusbarnet, best kjent som sankt Therese frå Lisieux, skreiv: *Jeg føler i mig kaldet til å være prest; med hvilken kærlighed ville jeg ikke bære Dig i mine hænder, Jesus, når Du ved min røst steg ned fra Himlen; med hvilken kærlighed ville jeg ikke give Dig til sjælene.* (En sjæls historie, side 168)

Sissel Solbjørg Bjugn

Klosteret i Auschwitz stenges

Karmelit-klosteret i den tidligere konsentrasjonsleiren Auschwitz har som kjent mottatt sterk motbør, særlig fordi avtalen av 1987 mellom Det jødiske verdensforbund og den katolske kirke ikke ble overholdt. Avtalen gikk ut på at søstrene skulle ha forlatt det omdiskuterte hus sommeren 1989.

Det meddeles nå fra det katolsk/jødiske

kontaktorgan i Paris at byggingen av det bønne- og meditasjonssenter som skal erstatte klostret i leiren, er påbegynt i selve byen Oswiecim (tysk Auschwitz).

Aktivitetene i det nye sentret vil bli tilrettelagt av et internasjonalt råd, bestående av jødiske og kristne representanter fra forskjellige kirkesamfunn.

KIPA/Katolsk Orientering

Tiden er dyrebar!

Tidsfordriv er et ord som gjør meg forvitlet, sier den finlandssvenske forfatter Solveig von Schoultz til Aftenposten. «Tiden er for dyrebar til å fordrives. Hvert øyeblikk er enestående og må leves fullt ut, her og nå.»

Hanne Berentzen: Nytt liv i St. Birgitta

Overfylt kirke to ganger på én uke. Det var begynnelsen på det nye liv i St. Birgitta kirke i Fredrikstad som ble innviet lørdag 17. mars.

Til trompetfanfare fra klokketårnet kom 18 ministranter, 15 prester og to biskoper i prosesjon over kirkeplassen i solskinnet. Gaten utenfor var avstengt for anledningen og smekkefull av folk. Etter salmesang, bønn og nøkkeloverrekkelse banket biskopen tre ganger på den tunge kirkedøren som ble offisielt åpnet for første gang.

Barna gikk først i prosesjonen etter ministrantene og prestene og sang "La oss vandre i lyset liksom Han er lys". Med beregnet sitteplass til 250 mennesker var det langt under halvparten som fikk sitte denne festdagen. Langs alle vegger, i kapell og våpenhus sto det tett av folk. Sto og sto gjennom de timer festmessen varte.

Det var ca. 80 inviterte gjester, fra Polen, Sverige, Tyskland og Roma, fra myndigheter i stat, fylke og kommune, fra andre katolske menigheter og fra andre kirkesamfunn. Den norske kirkes biskop i Borg, Gunnar Lislud, holdt en hilsen etter biskop Gerhard Schwenzers preken der han tok utgangspunkt i Salme 84: "Salige de som bor i ditt hus, de skal stadig love deg!" Han uttrykte ønske om et levende økumenisk fellesskap rundt Domkirkeparken ut fra Domkirken, St. Birgitta kirke og Metodistkirken: - Vi ber om at vi må elske hverandre, at kjærlighetens vitnesbyrd i vår by må dra stadig nye mennesker til våre kirker, sa biskop Lislud.

Biskop Gerhard Schwenzer pekte i sin preken på hvordan den levende Jesus Kristus har overtatt det gamle tempelets rolle, og det er det vi viser når vi kneler foran tabernaklet. Her i kirken samler Kristus oss rundt seg, vi foregriper det store gjestebud som vi venter på: - Vi kristne skal tilbe ham på vegne av alle mennesker på jord. Vår gudstjeneste skal være en vikartjeneste. Vi lovpriser Gud i fellesskap, sa biskopen. - La murene i denne nye kirken være et symbol på oss som Jesu Kristi menighet: Hver sten støtter seg på en annen. Når vi er beredt til å la oss støtte og til å støtte hverandre, da danner vi et hus som er en verdig bolig for Gud.

Det var orgelmusikk, trompet og panfløyte. Veggene ble stenket med vievann, vigselskorsene salvet, alteret salvet og inscensert med fem brennende røkelseskorn som symbol på Kristi fem sårmerker. Ti forbedere fra menigheten leste bønnene på ti ulike språk: vietnamesisk, polsk, ungarsk, engelsk, spansk, filippinsk, tysk, nederlandsk, fransk og norsk.

Den store overraskelsen under innvielsesmessen var at sogneprest Kowal i sin velkomsttale kunne lese opp et brev på norsk fra Vatikanet, undertegnet av kardinal Casaroli, med en hilsen fra pave Johannes Paul II med ønske om Guds velsignelse for menigheten og den nye kirken.

Etter selve messen ble det bortimot kaos da 3-400 mennesker skulle inn i det nye menighetshuset til den første festen der. Alle rom var tatt i bruk, barna og en del voksne fant plass i underetasjen, i 2. etasje var det utstilling med historiske bilder fra menigheten og akvareller og malerier av kunstnere i menigheten. Og i menighetssalen ble det servert middag til vel 300 personer, med kaffe og kake etterpå.

Og taler, selvfølgelig, som seg hør og bør og vel så det. Mange var det som skulle takkes, og mange var det som ville gratulere med overrekkelser i fleng, av gaver og blomster. Så mange var det, og så lenge varte det, at noen måtte reise hjem før de fikk fremført sin hilsen. Innimellom var det folkedans, vietnamesisk dans av en gruppe barn i menigheten og filippinsk dans og sang. Dessuten var det klaver- og fløytemusikk. Etter gode seks timer var alt vigslet og feiret, etter en formidabel innsats fra utrolig mange hoder og hender blant små og store i menigheten.

Kvelden før var det generalprøve i timesvis. Barna ble kjørt langveisfra og stilte opp til øvelse om ettermiddagen. Gikk som engler og sang som engler. Det var blitt vasket og skurt og pyntet og bakt i dagesvis.

Stappfull var den gamle tømmerkirken til den siste messen der kvelden før innvielsen av den nye kirken. Etter messen tok en av de voksne ministrantene St. Birgittastatuen i armene og begynte prosesjonen over til den nye kirken, som ligger i nabokvartalet i St. Josefsgate. Etter kom presten med

Den nye St. Birgitta kirke – bildet er tatt under den økumeniske gudstjenesten. Foto: Geir Carlsson.

sakramentet, og så hele menigheten, barn og voksne, med bilder, lysestaker, alterduk og alter, kirkebenker, stoler og statuer. Det ble en skikkelig flytteprosjesjon til den nye kirken.

Og så, torsdag kveld i uken etterpå, var hele byen invitert til økumenisk gudstjeneste i den nye kirken.

Det var kø for å komme inn i kirken også denne kvelden, med ståplass inne for mange av de 4-500 fremmøtte. Sogneprest Karl Hafstad fra Den norske kirke prekte, og representanter fra Den evangelisk-lutherske frikirke, Metodistkirken, Baptistkirken og Den norske kirke deltok med lesning og bønn. Sange-

re fra Domkirken deltok under domorganistens ledelse. Og nok en gang ble menighetshuset fylt til fest. Birgittaforeningen kunne servere kaker og kaffe nok til 300 mennesker den kvelden.

Så i sin første uke var den nye katolske kirken i Fredrikstad faktisk for liten!

Nå kan vi ikke lenger skylde på kommunistene!

For første gang på lenge ser vi – tross de store problemene – muligheten for at Europa kan bli et godt og trygt sted for alle, skriver Vårt Land. Litt skal det ikke bli, og nå kan vi ikke lenger legge all skylden på kommunistiske maktmisbrukere og enevoldsherskere. Men det er lysere enn på uminnelige tider.

Brobyggerprisen 1990 til Svein Erik Brodal

Norske Kirkeakademiers fellesråd, som deler ut brobyggerprisen, sier i sin begrunnelse blant annet av Brodal har vist vilje til å komme i et aktivt dialogforhold til kirke og kristen tro - både som teatersjef og som utøvende kunstner. St. Olav gratulerer!

Jesus var for matt

Dagbladet har anmeldt Det Norske Teatrets oppsetting av «Jesus Christ Superstar» og er slett ikke fornøyd med hovedpersonen: «Det mangler tæl og gnist og glede og sorg. Jesus tar imot hyllesten som om han mottok Kongens fortjenstmedalje.» Vårt Lands spokefugler Hugin og

16 Historisk felleskirkelig dokument: Vi tror på én Gud. . .

Er det noe historisk i det at en gruppe kristne sier “vi tror, på én Gud, himmelens og jordens skaper”? Det sier vi da til stadighet i våre messer og gudstjenester! Så sant, men her dreier det seg om en representativ gruppe innen norsk kristenhet - nemlig Norsk teologisk samtaleforum - og om langt mer enn bare ordlyden i den første artikkel i trosbekjennelsen. For hva forplikter de ordene oss kristne egentlig til? Ikke så rent lite, ifølge et tre siders dokument som ble offentliggjort i slutten av mars. I stikkords form: forpliktelse til å kjempe for menneskerettighetene og verne om skaperverket. Med andre ord: høyaktuelt stoff!

Dokumentet “Vi tror på én Gud” er utarbeidet av Norsk teologisk samtaleforum, siden 1983 et uformelt møtested for teologer fra alle de større kirkesamfunn i Norge. De første årene befattet man seg inngående med Kirkenes Verdensråds uttalelse om “Dåp, nattverd og embete”, et dokument som legger vekt på å beskrive så nøkternt som mulig det som fortsatt skiller de kristne tradisjonene fra hverandre. Men man ønsket å komme videre og bestemte seg for å se hvor langt enigheten strekker seg i det mest grunnleggende: troen på Gud som skaper. Som utgangspunkt har gruppen brukt en av kristenhetens eldste tekster, den nikenske trosbekjennelse (Niceanum) fra 381, som for en del kirker - blant dem den katolske - er en sentral del av både læregrunnlag og dagligliv, mens den for andre ikke er det.

- Innholdet i erklæringen er kanskje ikke så dristig og epokegjørende; egentlig skulle det være selvsagt, det vi sier. Men at en slik erklæring i det hele tatt avgis, er grensesprengende. Det dreier seg til dels om kirker som hittil har hatt liten kontakt, og bare for en ti års tid siden ville et dokument som dette vært umulig, sier den lutherske teologen Halvor Nordhaug, som har vært med på utarbeidelsen. Og som peker på hvor viktig det er at kristne sier noe *sammen* - utenverdenen får ofte, og ikke ganske med urette, det inntrykk at “vi kristne ofte er mest opptatt av hva vi er uenige om”.

- Den nikenske trosbekjennelse brukes ikke i liturgisk sammenheng i frikirkene, men det er viktig at denne gamle, sentrale teksten løftes frem i folks bevissthet, mener rektor Peder Eidberg fra Baptist-

samfunnet. Han understreker også en annen viktig side ved arbeidet med dette dokumentet: - Vi har oppklart en del ikke treffende forestillinger om hverandre underveis!

- Ofte er det ikke troen, men måten vi tror på, rammen om troen som er forskjellig, kommenterer pater Per Bjørn Halvorsen, katolsk deltaker i samtaleforumet. Nettopp derfor har arbeidsmetoden denne gang vært så givende: - Vi har ikke sammenlignet konfesjonelle kart, delt oss i utgangspunktet med at ‘dere tror det, mens dette tror vi’. I stedet har vi spurt: Hva tror vi sammen, hva kan vi si sammen? Det er en nyttig vei ut av den sekteriske selvtillfredshet.

- Vi håper at dokumentet skal være som en sten som slippes i vannet, sier Nordhaug, - at ringvirkningen blir en skjerpet bevissthet hos folk om at det tross alt dreier seg om én kristen kirke her i verden. En splittet bevegelse er ikke troverdig. . .

Menneskeverd og miljøvern

Hvilke konsekvenser trekker så norsk kristenhet av Niceanums kjente, gamle ord om at “vi tror på én Gud, den allmechtige Fader, skaperen av himmel og jord, av alt synlig og usynlig”? Blant annet den at “som barn av vår Himmelske Far er vi skapt med samme udelelige og umistelige verd”. Men også den at “når Skriften sier at Gud er vår far, bruker vi et bilde fra menneskelivet som uttrykker Guds omsorg for oss. Dette bildet betyr ikke at Gud er mann. Gud står over og utenfor den menneskelige kjønnsdeling i mann og kvinne. Guds faderlige omsorg

Kristne helsearbeidere organiserer seg i Romania

Den rumenske kristne forening for helsepersonell ble startet som undergrunnsbevegelse for fem år siden. Nå er foreningen blitt legalisert, og medlemstallet er økt fra 25 til 160 medlemmer, opplyser Ionel-Alexandru Dan, som selv er tannlege og aktiv baptist.

Munin gir anmelderen – og eventuelle likesinnede – følgende råd: «Frimodig vil vi da anbefale våre kulturradikale kolleger om å holde seg til originalen slik han skildres av Matteus, Markus, Lukas og Johannes. Der er det sannelig ingen mangel på tæl, gnist, glede og sorg.»

Med i foreningen er medlemmer fra de ti største kirkesamfunnene i Romania, fra den katolske og rumensk-ortodokse kirke via Baptistkirken til andre reformerte kirker. Foreningen vil opptre som mellomledd mellom hjelpearbeidet i Romania og kirker i USA som gjerne vil bidra med medisinsk utstyr og forbruksmateriell.

inkluderer både en fars og mors kjærlighet til sine barn. (-) Vi er imidlertid klar over at for mange mennesker er det vanskelig å bruke farsnavnet når Gud tiltales. Dette skyldes at de bærer på vonde erfaringer fra egen oppvekst i forholdet til sin egen far. Men Gud er en annerledes far. Hans kjærlighet kjenner ingen forbehold”.

Troen på Gud som skaperen innebærer også at “livet er villet” av Gud”, og at “mennesket er skapt i Guds bilde. Menneskeverdet er derfor ukrenkelig fra unnfangelsen av. Det kan ikke graderes etter rase, kjønn, egenskaper, alder eller funksjonsdyktighet. Kirken er forpliktet til å forsvare alle menneskers grunnleggende rett til liv fra unnfangelsen til den naturlige død, retten til mat, helse, bosted, arbeid, et levedyktig miljø, frihet og fred. Disse rettighetene krenkes daglig i vår verden. Gud er på de sykes og undertryktes side. Mennesker som lider under overgrep, har derfor krav på den kristne kirkes solidaritet og støtte.”

“Gud har kalt oss til å være hans medskapere på jorden. Men vår omgang med skaperverket har ført til at jordens miljø er truet. Vi har ikke ivarettatt kulturoppdraget etter Guds vilje. Denne krisen utfordrer oss ikke bare til å utvikle nye tekniske løsninger som kan bøte på problemene. Det er nødvendig med en helt ny holdning og respekt overfor naturen som omgir oss. Vi kan ikke lenger forholde oss til naturen som råstoff og spiskammer som bare er til for å dekke våre behov. Naturen er verdifull og verneverdig, ikke bare fordi vi lever av

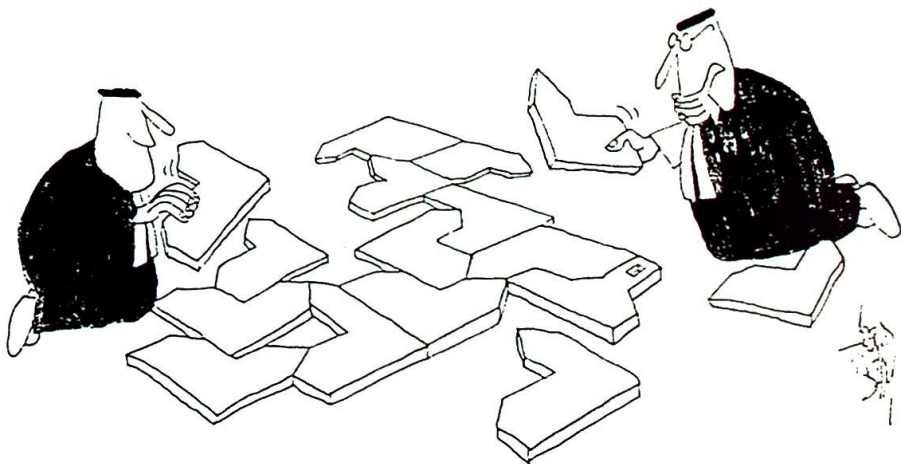
den og i den, men fordi den er skapt og villet av Gud. Det er derfor et mål i seg selv å verne om skaperverkets mangfold og dets økologiske likevekt, også der hvor menneskets livsmiljø ikke er umiddelbart truet,” heter det i “Vi tror på én Gud”.

Forpliktende bekjennelse?

Den tverrkirkelige erklæringen skal nå ut til offisiell behandling i de kirkesamfunn som er representert i Norsk teologisk samtaleform. De kirker som slutter seg til erklæringen, forplikter seg til å anse den som et nytt felleskirkelig bekjennelsesdokument. Svarfristen er 1. januar 1991.

Teologene blir ofte anklaget for flisespikkeri og for å ile vel sakte - sett fra et økumenisk perspektiv. Kanskje ligger det i sakens natur at slik *må* det være? At alt ikke bare *har* sin tid, men også *tar* tid? Det ligger et langt arbeid bak den lille tre siders teksten som nå ligger på bordet. Men når samttenkning mellom kristne teologer av til dels ganske ulik observans kan føre til et så lettfattelig og samtidig omfattende og høyaktuelt dokument, er det håp - både for teologien og for økumenikken. Faktisk også for verden: “Medskapere” sitter vel ikke på hver sin tue med hendene i fanget?

UKJ

Når et menneske begår selvmord...
I et samtaleprogram i «Noa's ark» – etter TV-programmene om selvmord – fikk vi opplyst at det hvert år er henimot 700 personer som tar sitt eget liv i Norge, at det gjelder flere menn enn kvinner, at det har vært en markert økning i de yngre aldersgruppene, men at det nå skjer en mangedobling også blant middelaldrende og eldre. Mens tallet på selvmord i Norge i 1970 var omtrent det samme som i 1870, har vi nå i siste 20-års periode fått mer enn en fordobling.

Samfunnet kan ikke lenger fraskrive seg ansvaret for en slik utvikling, skriver Kari Gåsvatn i *Nationen*: «Og samfunnet, det er oss alle, de livsbetingelser vi har fått til og de verdier vi formidler til hverandre. Psykologer har pekt på at mangelen på mening med livet er en av vår tids store kollektive nevroses. Er det så merkelig at mange opplever livet som meningsløst i et materialistisk samfunn med dårlige kår for solidaritet og omtanke, og hvor det å ha det vanskelig blir betraktet som noe mindreverdige?»

Få ting i vår kultur er mer fortvilet enn når et menneske begår selvmord: et tydelig signal om at noen ikke fant livet verdt å leve, skriver Dag Hareide i *Arbeiderbladet*. Som kan opplyse at ved begynnelsen av 1970-tallet døde dobbelt så mange i trafikken som ved selvmord, nå er det dobbelt så mange selvmord som dødsfall i trafikken.

- Neste gang du får et livstegn fra meg, blir det kanskje fra en arbeidsleir, smiler pater *Virginus* - med dypt alvor i øynene. Vi har nettopp fått vite at sovjetiske tanks rullet gjennom gatene i hans hjemby Vilnius sist natt, riktignok uten å skyte, men likevel et truende nærvær i den lille republikken som i en to ukers tid trassig har hevdet sin frihet fra sovjetmakten. - Jeg må hjem, må være med på fortsettelsen av vår revolusjon. Det fortvilede er bare at neste fly går først om tre dager. Og det går ikke engang hjem, men til Moskva!

En ubekymret p. *Virginus Vejlentas* sist høst – med en pressekollega fra den tredje verden.

katolske Ruhpolding. Hvor vi, blant annet, utvekslet tidsskrifter: Jeg fikk deres *Kataliku Pasaulis*, det første offentlige katolske presseorgan i Litauen siden krigen, de hadde *St.Olav* nr. 9 - med intervju med Litauens kardinal Sladkevicius! - med i bagasjen da de trillet østover i sin Lada.

- Hvis ikke noe drastisk skjer, kan bladet vårt snart feire 2-årsjubileum! forkynner pater *Virginus*. - Det er selvsagt ikke noe særlig målt mot *St.Olavs* 100, unnskyld, snart 101, men likevel som er lite under for oss. Etter så mange års taushet, kan vi nå tale fritt og trykke uhemmet alt det vi før bare har visket om - eller i høyden skrev i *samizdat*. Og vi kan undervise barn og unge i

Der vi går og snakker, er vi så langt fra tanks og politikk som tenkes kan. Stedet er den lille portugisiske byen Fatima, og vi har nettopp vært til messe i kapellet som er bygget på det sted hvor den Hellige Jomfru åpenbarte seg for tre små barn i 1917. Fromhet og håp blir noe man kan ta og føle på her på stedet for Jomfruens merkelige spådom om verdenskrigens redsler, stedet for hennes bønn om å be for paven og for Russlands omvendelse - ikke lett å være uberørt her! Den milde forsommervinden har vært inno frukthavene i nærheten - gule mimosaballer lyste mellom eukalyptustrærne langs veien fra Lisboa dagen før.

Hvordan vi er havnet så nær himmeriket? Vi har våre respektive biskoper å takke for det, de har sendt oss avsted til en konferanse, arrangert av Rådet for europeiske bispekonferanser, om "Kirken og

mediene" - med særlig vekt på utfordringene fra det nye Europa som stiger frem.

Stor var gleden da vi fikk øye på hverandre på flyplassen i Lisboa, pater *Virginus* og jeg - vi var blitt kjent under en katolsk pressekonferanse i Bayern sist høst, hadde funnet hverandre i opprømheden over tøværet der øst. Som blant annet hadde gjort ham til redaktør og ført ham og to kolleger til den "førsteoppptreden" i Vesten hvor jeg traff dem - i det høyst bayerske og

Om mangel på selvtilitt

«Det skal trygghet og mot til å si at dette skjønner jeg ikke, men dette vil jeg vite noe om!» – Det er forfatteren Finn Carling som sier dette til Vårt Land. «Mange mangler den tryggheten.

I vårt samfunn er det en egen sykdom som heter Manglende Tro På Seg Selv. Den rammer spesielt kvinner – om de da ikke har gått på bollekurs i AKP-ml. Kirken har for øvrig ikke vært noen god læremester for dem som ønsket å be- kjempe den.»

Den katolske kirke i Sverige: vekst og optimisme

Kirken må bevise sin trosstyrke uten å søke urimelig institusjonell sikkerhet, uttalte biskop Hubertus Brandenburg ved en minnehøytidelighet for den hellige Ans-gars 1125-års dødsdag. Biskopen viste til at Sveriges katolske kirke, tross sekulari-

sering og statskirke-ordning, preges av vekst og optimisme, ikke av resignasjon, slik man kan se det i andre land. Kritikk av «randbegivenheter» i det kirkelige liv vekker ingen større oppmerksomhet i Sve- rige, ifølge biskop Brandenburg.

KNA/Katolsk Orientering

19

all offentlighet, ikke i hemmelighet bak nedrullede gardiner! Før 1945 var det hele 31 katolske publikasjoner i Litauen! Tallet begynner for- resten å ta seg opp. Katolske orga- nisasjoner, som alle inntil nylig var forbudt, gjenopprettes over en lav sko - det gjelder særlig ungdomsorga- nisasjoner - og alle vil gjerne spre sitt budskap.

- Og dere gjør det til og med i farger?

- Ja, og vi slår St.Olav på enda et punkt: Vi har ca. 100.000 abonnen- ter! Joda, jeg vet at vi er mange fle- re katolikker, men likevel! Skjønt opplaget er gått noe ned i det siste på grunn av...

- papirmangel?

- Riktig gjettet! Og jeg lurer på hvor lenge jeg kan farte rundt i min trofaste lille Lada, det begynner å skorte på bensin også.

- Hva med en sykkel?

- Ja, du kan le, du, men det ville faktisk være en idé, det er bare den lille haken ved det hele at det er ikke så lett å få tak en skikkelig sykkel, heller. Men i Sovjet er det verre. Kan du tenke deg en kafete- ria som er stengt på grunn av mat- mangel? Det opplevde jeg på flyplassen i Moskva! Foreløpig er det heldigvis et godt stykke igjen før det blir sovjetiske tilstander hos

oss. . . Skjønt sovjetiske tilstander? Det er nettopp det som er blitt påtvunget oss siden 1940!

Alvoret siger innover - men for- svinner straks man slår an lysere strenger. Han klimprer gjerne på dem selv også, pater Virginius. Humoren, og særlig den som sma- ker av galge, er en overlevelsesme- kanisme som nesten er blitt refleks- bevegelse der øst.

Men 1940 er alvor, det er skjend- selsåret da de tre små baltiske repu- blikkene ble spist opp av den store nabo. Det er annekasjonen fra den gang de nå opponerer mot. Med alle midler! Også med klistremer- ker! Med navnene på de tre landene - Estonia, Lituania, Latvia - i hvitt mot sort bakgrunn, med rød pigg- tråd i forgrunnen og med den felles midtbokstav "t" utformet som et kors i alle tre navnene. Pater Virgi- nius hadde et slikt på bilen sin sist høst. Jeg fikk det som souvenir - han hadde flere på lager. . .

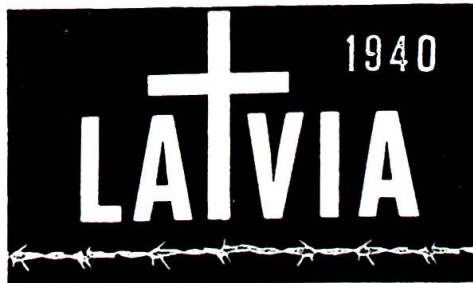
Å være forberedt, er litt av pater Virginius' valgspåk. Han tok eng- elsk som ekstrafag på skolen, for det kunne jo tenkes at han en dag fikk bruk for et annet fremmed- språk enn russisk. Og han lærte seg karate som forberedelse til militær- tjenesten - i den røde armé tar man ikke med silkehansker på noen, og

aller minst en ung rekrutt som att- påtål er prestestudent. Håndlaget hos "personalet" i arbeidsleirene er heller ikke sjenerende lett! Han har hatt sine erfaringer med regimet, denne krølltoppen av en prest som er godt yngre enn den sovjetiske okkupasjonen. Og som ikke har særlig tillit til de nye koster som feier i Moskva.

- Hva er det Gorbatsjov egentlig vil? Redde Sovjetstaten? Den er dømt til å falle fra hverandre, men enten oppløsningen skjer med et smell eller over tid, vil vi ikke være med lenger, men selv forme vår fremtid. Vi har dessuten aldri meldt oss inn i Sovjetunionen, vi ble inn- meldt - av Ribbentrop og Molotov!

- Og Gorbatsjov har ikke avsver- get marxismen, det er for meg et hovedpunkt. Og hva gjorde han i Aserbajdsjan og lenger øst? Og hvor blir neste sted det kommer til voldsbruk? Det er ikke uten grunn vi litauere er skeptiske, og vi er ikke de eneste. Gorbatsjov er langt fra så populær på hjemmebane som han er her i Vesten. Men intet ville være bedre enn om deres tillit skul- le vise seg å være mer velbegrunnet enn vår skepsis!

Kirken i Litauen er sterk, ikke bare tallmessig med ca. 80 % kato- likker blant de rundt 3,6 millioner innbyggere. Den har vært sterkt presset av myndighetene helt siden annekasjonen - voldsbruk, deporta- sjoner og strenge fengselsstraffer er en del av bildet. Men den gikk ikke på akkord i den tid den var bastet og bundet, derfor kunne den bli et arnested for motstand mot regimet. En viktig del av motstanden har vært underskriftskampanjer der

Ber kirken kjempe mot verdikrisen

– Det hadde vært ønskelig at kirken hadde en ganske annen og offensiv holdning når det gjelder verdikrisen i vårt samfunn, fremholder riksadvokat Georg F. Rieber-Mohn ifølge avisen *Vårt Land*. – Jeg tenker ikke her på en kirke som pukker på paragrafer og kristendom i skolen, men på en aktiv kirke, en utadvendt og kjempende kirke, sier Rieber-Mohn til *Vårt Land*. – Alle har et

ansvar. Personer i normative stillinger har et særlig ansvar... Jeg tror mindre på allmennpolitiske løsninger enn for. Verdikrisen er til syvende og sist vårt eget ansvar. Den kan ikke fjernes med offentlige bevilgninger eller politiske beslutninger.

Riksadvokaten spurte også om «vi føler mindre for svake grupper? Vi aksepterer

hundretusener har undertegnet. I 1972 begynte utgivelsen av "Den katolske kirkes kronikk i Litauen", et undergrunsskrift som 4-5 ganger i året spredte ordlyden i disse "petisjonene", utdrag fra rettssaker mot troende samt berettet om de trakasseringer biskopene - de som ikke var fengslet eller internert - ble utsatt for. Myndighetene drev klappjakt på utgiverne, men kom stor sett ingen vei, og fant aldri noe bevis for kontakt mellom utgiverne og biskopene, men den var så opplagt der. Og hvert eneste nummer nådde også utlandet! Kirken har spilt en betydelig rolle i den nasjonale frigjøring, ved å forsvare kristentroen og den nasjonale identitet, og kirkens ledelse har åpent støttet frigjøringsbevegelsen *Sajudis*.

- Sett utenfra kan nok kirken hos oss virke noe gammeldags, det skjønner jeg nå etter at jeg har vært "ute". Men nettopp det at vi ufortrødent har levet våre gamle, fromme tradisjoner i familie- og kirkeliv, slått ring om dem og dyrket vår troskap mot Roma og paven, *det* har reddet oss. Som en venn av meg sier: Hadde kirken i Litauen åpnet seg mot verden, som var et av Det 2. Vatikankonsils anliggender, ville vi fått inn en masse marxistisk luft! Mangt av det som Det 2. Vatikankonsil bragte med seg, er aldri blitt innført eller prøvd hos oss. Ingen av våre biskoper fikk visum så de kunne delta i konsilet. Og vi har hverken hatt anledning eller råd til å prøve det nye. Men vi vil nok ta etter det gode - husker du hvor begeistret jeg var etter den store konselebrerte

messen i valfartsstedet Altötting sist høst? Det var første gang jeg opplevde noe slikt. Og nå her i Fatima! Men det forundrer meg at så få av prestene på denne kongressen bærer prestesnipp, det er nesten bare biskopene som gjør det. Hos oss er den snippen et viktig tegn!

- Men jeg tror vi i øst også har litt å bidra med, vi vet noe om utholdenhet, om tålmodighet - og om det å håpe og be. . .

Før alle reiser hver til sitt etter en heller intens kongress med foredrag og arbeidsgrupper til både 9 og 10 om kvelden, gjør vi det fagre og lysende Lisboa pr. buss og pedes apostolorum på noen blanke formiddagstimer. Sval Atlanterhavsvind rusker i trærne oppe på St. Jorge-borgen. På veien ned griper en dame for oppadgående fatt i pater Virginius: "Var det ikke Dem jeg så på TV her forleden? De er prest, fra Litauen? Har De hørt noe mer om hvordan det går - situasjonen er jo så spent. . ."

Pateren smiler at jo, det er nok ham og nei, han vet ikke noe mer enn andre i Portugal akkurat nå, og takk for at De spurte.

Og vi erter ham med at han er blitt TV-kjendis i Portugal, og det etter en snau uke i landet!

- Det er ille å si det, sier han unnskyldende etter at damen er vel utenfor hørevidde, - men nå orker jeg snart ikke å svare på flere spørsmål om Litauen. Jeg er rørt over folks interesse, bevares vel; utenverdens interesse - og protester - er jo det håp vi støtter oss til! Men nå har jeg sagt det samme

til så mange, og jeg lengter sånn hjem og er så engstelig for hva som skjer, for hva som kan komme til å skje, at jeg er helt, helt. . .

- På tuppet, foreslår jeg på norsk, for å lette stemningen mens han leter etter passende engelske ord for sin uro.

- That sounds just right!

Kvelden før de sovjetiske tanks raslet gjennom gatene i Vilnius hadde vi - ved en lystig liten høytidelighet under aftensmaten - foretatt en endring i deltagerlisten for Fatima-konferansen. Den var nemlig sørgelig foreldet, fant vi ut: Vilnius, UdSSR-Litauen stod det under pater Virginius' navn. Med biskopen av Rotterdam og skotske søster Margaret samt et par andre troverdige personer som vitner, hadde vi med latter og kulepenn strøket UdSSR!

- Det kaller jeg rehabilitering, var pater Virginius' kommentar.

Hans avskjedsord da vi skilles, er de samme som da vi sa adjø til hverandre sist høst:

- Ikke glem oss! Be for oss!

Idet dette skrives, er pressebygningen i Vilnius besatt av russiske sikkerhetsstyrker og igjen har russiske tanks rullet gjennom Vilnius' gater. I de par dager jeg har vært hjemme igjen, er flere skruer strammet til der øst! Jeg leser teksten på det lille trykte "bønnebokkorte" pater Virginius ga meg til avskjed:

Be for det litauiske folks åndelige, moralske og nasjonale fornyelse.

at langtømne narkomane og alkoholi-
kere går til grunne. Her er det ingen som
roper på tiltakspakker. Hvor langt er vi
egentlig kommet når vi ikke engang dis-
kuterer tvangsbehandling for denne grup-
pen? En slik behandling kan gi grunnlag
for senere frivillighet og fortsatt behand-
ling slik at disse får et bedre liv».

CARITAS | NORGE

DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3
Gavekonti:
Postgiro: 5 00 40 64 – Bank: 8998.09.08136

21

Olsok 90 - samlingsdagene 27.-29.juli

Kan katolikker være norske?

Vi inviterer til de årlige katolske samlingsdagene. Tidspunktet er 27.-29. juli, stedet er Sund folkehøgskole, Inderøy i Nord-Trøndelag.

Vi samles først og fremst for å feire vår nasjonalhelgen på valfartstedet. Høydepunktet er på søndag, Olavsdagen, med valfart til Stiklestad og festmesse i vårt kapell der.

De to dagene forut vil preges av tidebønner, messer og foredrag, diskusjon og meditasjon, utflukter og

først og fremst fellesskap og samvær.

Kan katolikker være norske? spør vi i år. Kirken selv står over alle nasjoner og inneholder alle nasjoner. Vår kirke her i landet er preget av det, den har vært karakterisert utenfra som "et lite FN". Men er vi i ferd med å bli et fremmedelement i det landet vi alle bor i, enten vi alltid har vært norske eller vi etterhvert vil bli det? Det må ikke bli slik at det å være katolikk blir ens-

betydning med å tilhøre et samfunn av fremmede, vi må stå på norske røtter. Uansett hvor vi kommer fra, må vi kjenne oss hjemme i landet både i og utenfor kirken.

Foredragsholdere blir blant andre sokneprest Bernt Eidsvig, Bergen.

Sr. Marie-Louise Pettersen blir med og holder billedmeditasjon.

Samlingen starter i Trondheim fredag 27.juli med laudes i Nidarosdomen. Om formiddagen drar vi til Sund og planlegger å ordne transporten i private biler. Vi tilbringer to dager der, og lørdag kveld er det anledning til å være med på økumenisk Olavsvaka i Stiklestad kirke. Søndagen drar vi til Stiklestad. Der er det prosesjon til vårt kapell og festmesse. Etterpå er det anledning til å se "Spelet om Hellig Olav" på friluftscenen. Vi avslutter i Levanger før vi drar tilbake til Trondheim.

Sund folkehøgskole ligger ti mil nord for Trondheim. Det er hyggelige lokaler, svømmebasseng og vakre omgivelser. Det blir innkvartering på dobbeltrom. Stedet egner seg for barnefamilier. Prisen er 800 kr. pr. person barn under tolv år får halv pris. Det er mulig det kan bli familierabatt.

Informasjon og påmeldingsskjema vil bli sendt alle menighetene.

Flere opplysninger kan man få fra:
Even Flood, tlf. (07) 52 53 53
Anne Merete Edsberg,
tlf. (073) 76 288
Marina Bleken, tlf. (07) 82 77 14.

100-årsjubileum i St.Hallvard 4.-13. mai

- Fr. 4. kl. 19.00 Åpning av kunstutstilling
- Lø. 5. kl. 13.00 Omvisning på kunstutstillingen
- Sø. 6. kl. 11.00 Høymesse. Omvisning i kirkeruinene i Gamlebyen v/ Pål Haugen. Kirkekaffe i Ladegården. Pris: kr. 15,-
- Ma. 7. kl. 19.00 Presentasjon av jubileumsboken, Johs. Bruce og Tove Terjesen kåserer. Kammermusikk. Pris: kr. 30,-
- Ti. 8. kl. 19.00 Mottagelse av menigheten i Oslo Rådhus ved ordfører Albert Nordengen. PÅMELDING
- On. 9. kl. 19.00 Jubileumskonsert. St.Hallvard-guttene, Oslo kammerorkester m. solister. Pris: kr. 50,-
- To. 10. kl. 9.45 Avreise tur for eldre. PÅMELDING
- Fr. 11. kl. 19.00 Foredrag om Hallvardskorset, St.Damiano-korset og Røldalskorset v/ Nina Hovda Johannessen. Musikk. Pris: kr. 30,-
- Lø. 12 kl. 11.00 Høymesse. Barnas dag med program utover dagen
kl. 19.00 Ungdomsfest. PÅMELDING
- Sø. 13 kl. 11.00 FESTGUDSTJENESTE med biskop Gerhard Schwenzer.
Kirkekaffe
kl. 18.00 FESTMIDDAG i Frimurerlosjen. PÅMELDING.
Pris: kr. 165,-

(Hvis ikke annet er opplyst, finner arrangementene sted i St.Hallvard, Enerhauggt.
4. FORBEHOLD OM PROGRAMENDRING)

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf (03) 83 42 80

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

22 Liturgisk kalender

MAI

1. Josef, arbeideren.
1. Mos. 1.26-2.3. Mt. 13, 54-58.
2. Athanasius, biskop og kirkelærer.
Ap. gj. 8, 1-8. Joh. 6, 35-40.
3. Filip og Jakob, apostler.
1. Kor. 15, 1-8. Joh. 14, 6-14.
4. Ferial.
Ap. gj. 9, 1-20. Joh. 6, 52-59.
5. Ferial.
Ap. gj. 9, 31-42. Joh. 6, 60-69.
6. 4. søndag i påsketiden.
Ap. gj. 2, 14.36-41. 1. Pet. 2, 20-25.
Joh. 10, 1-10.
7. Ferial.
Ap. gj. 11, 1-18. Joh. 10, 11-18.
8. Ferial.
Ap. gj. 11, 19-26. Joh. 10, 22-30.
9. Ferial.
Ap. gj. 12, 24-13.5. Joh. 12, 44-50.
10. Ferial.
Ap. gj. 13, 13-25. Joh. 13, 16-20.
11. Ferial.
Ap. gj. 16, 26-33. Joh. 14, 1-6.
12. Nereus og Achilleus, martyrer, el.
Pancratius, martyr.
Ap. gj. 13, 44-52. Joh. 14, 7-14.
13. 5. søndag i påsketiden.
Ap. gj. 6, 1-7. 1. Pet. 2, 4-9.
Joh. 14, 1-12.
14. Mattias, apostel.
Ap. gj. 1, 15-17.20-26. Joh. 15, 9-17.
15. Ferial.
Ap. gj. 14, 19-28. Joh. 14, 27-31.
16. Ferial.
Ap. gj. 15, 1-6. Joh. 15, 1-8.
17. Ferial.
Ap. gj. 15, 7-21. Joh. 15, 9-11.
18. Ferial el. Johannes I, pave og
martyr.
Ap. gj. 15, 22-31. Joh. 15, 12-17.
19. Ferial.
Ap. gj. 16, 1-10. Joh. 15, 18-21.
20. 6. søndag i påsketiden.
Ap. gj. 8, 5-8. 14-17. 1. Pet. 3, 15-18.
Joh. 17, 1-11.
21. Ferial.
Ap. gj. 16, 11-15. Joh. 15, 26-16. 4a.
22. Ferial.
Ap. gj. 16, 22-34. Joh. 16, 5-11.
23. Ferial.
Ap. gj. 17, 15.22-18, 1. Joh. 16, 12-15.
24. Kristi Himmelfart.
Ap. gj. 1, 1-11. Ef. 1, 17-23.
Mt. 28, 16-20.
25. Beda den ærverdige, prest og
kirkelærer el. Gregor 7., pave, el.
Maria Magdalene av Pazzi, jomfru.
Ap. gj. 18, 9-18. Joh. 16, 20-23.
26. Filip Neri, prest.
Ap. gj. 18, 23-28. Joh. 16, 23-28.
27. 7. søndag i påsketiden.
Ap. gj. 1, 12-14. 1. Pet. 4, 13-16.
Joh. 17, 1-11.
28. Ferial.
Ap. gj. 19, 1-8. Joh. 16, 29-33.
29. Ferial.
Ap. gj. 20, 17-27. Joh. 17, 1-11.
30. Ferial.
Ap. gj. 20, 28-38. Joh. 17, 11-19.
31. Jomfru Marias besøk til Elisabeth.
Sof. 3, 14-18 el. Rom. 12, 9-16.
Lk. 1, 39-56.

Den nordiske valfart til Lourdes

24. juli til 31. juli 1990, 8 dages flyreise
med full pension.

Pris på hotel kr. 5.000,-

Særpris for syge og handicappede på
«Accueil» kr. 4.600,-

Geistlig leder: Biskop Hans L.
Martensen.

Læge, sygeplejersker, samaritter
medfølger:

Program og tilmeldelser

Valfartskomiteen

Barsehøj 25, 2900 Hellerup, Danmark
Telefon 31 65 63 41

BEGRAVELSESBYRÅER

T.S. JACOBSEN-
GRUPPEN
ULLEVÅLSVEIEN 1

TELEFON * (02) 20 79 05
20 62 02—11 15 61
Telefax 20 70 04

Program for Skandinavia

Hver dag kl. 20.15 på 11.715, 9.755 og 6.185 Hz på 25.31 og 49 m.
kortbølge samt på 1611 kHz = 186 m. mellombølge.

Norsk: Mandag

Dansk: Første torsdag i måneden

Svensk: Tirsdag, torsdag og lørdag. «Brevkasse»

Første onsdag i måneden.

Neste nummer utgis 29. mai. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Tollef Berg

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195, –

Øvrige europeiske land: kr. 220, –

Andre verdensdeler: kr. 230, –

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

23

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

**Du har kanskje noen i familien –
eller venner – som snart skal motta
1. kommunion eller konfirmeres?**

Du finner gavene hos oss; til
1. kommunion:

BARNEBIBLER

Viktorias Bønnebok, ib. kr. 98,-.

Gud tilgir meg. En bok om tilgivelsen, h.
kr. 25,-.

L. Werenskold: **Barnets Legender**, ib.
kr. 78,-.

D. Lindholm: **Vårherre og Sankt Peter
på Vandring**, ib. kr. 136,-.

*To små bøker til bruk i messen for
spansktalende barn:*

Mi libro de misa, h. kr. 31,-.

Misalito Infantil, h. kr. 29,-.

Og til konfirmantene:

Det Nye Testamente m/og u/gull, ib.
kr. 50,- og kr. 60,-.

Messebok – søndager og festdager,
skinn og plast hhv. kr. 280,- og kr. 204,-.

I Ditt nærvær, ungdommens bønnebok,
ib. kr. 89,-.

Katolsk tro og kristenliv, h. kr. 85,-.

P. Pollestad: **Paven i Roma**, ib. kr. 178,-.

Johannes Paul II i Norden, ib. kr. 230,-
(ennå noen eksemplarer igjen).

*Og ellers et pent utvalg i kors, ikoner,
lys, rosenkranser og musikk.*

VI SENDER OVER HELE LANDET

ÅPNINGSTIDER:

Mand. – fred.
9.30 – 16.30

Torsd. 9.30 – 17.30

Lørd. 9.30 – 13.30

St. Paul menighetsskole er en katolsk grunnskole med en klasse på hvert trinn, 1. – 10. klasse. Skolen har omlag 225 elever, hvorav nær halvparten er fremmedspråklige.

I tilknytning til skolen drives barnehage, førskole og fritidshjem.

Skolen drives med offentlig støtte i henhold til «Lov om tilskudd til private skoler».

Skolen holder til i eldre lokaler i Bergen sentrum. Nytt skolebygg som er under oppføring, ventes ferdig sommeren 1991.

Noen vikariater og midlertidige stillinger for kommende skoleår vil bli ledige fra 1. august. Oppsigelige poster ventes ikke ledige.

Det er ennå ikke avklart hvilke poster som skal besettes. Skolen er imidlertid ikke tilstrekkelig dekket med lærere i norsk på ungdomstrinnet.

Vennligst kontakt skolen for nærmere opplysninger før søknad sendes.

Henvendelse snarest til

ST. PAUL SKOLE

Nygårdsgaten 114 A, 5008 Bergen, Tlf. (05) 32 28 80

ETT ÅRS JUBILEUM

Det er snart et år siden pave Johannes Paul II besøkte Norge. Restopplaget tyder på at det fortsatt er endel katolikker som ikke har sikret seg den vakre lille boken «Gå ut og forkynn det glade budskap» Pavens prekener og taler i Norge. Kanskje 1-års jubileet er en passende anledning til å sette seg inn i hans budskap til oss?

Leste De forresten omtalen av Per Bjørn Halvorsens bok «Jesu nattverd» i forrige nummer? I så fall har De vel skaffet Dem boken. Hvis ikke, les omtalen og kjøp boken! Det er ikke alle som kan komme i kirken i sommerferien. Men preken kan de få ved å ta med Dem «Katolske prekener» av Per Bjørn Halvorsen.

Bøkene fåes hos alle bokhandlere, også St. Olav Bokhandel.

ST. OLAV FORLAG

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

Til tjeneste!

Det høres så flott ut. Bydende. Feiende flott, med sus fra en svunnen tid. Herskap og tjenere.

Hvor ofte hører vi det i dag: Til tjeneste! Hva?

Det er avlegs. Rett og slett en svunnen tid. Det handler ikke lenger om herskap og tjenere. Nå er vi likeverdige, eller skal være det. Hver har sin jobb å gjøre, til tariff eller litt mer. Du gjør jobben og får betalt. Punktum.

Tjenester er blitt litt odiøst. Prostitusjon eller korrupsjon. Den ene tjenesten er den annen verd.

Hva var det vi mistet da tjenerne gikk ut av samfunnet? Mistet vi tjenesten med det samme? Sluttet vi da å stå til tjeneste?

«Jeg kaller dere ikke lenger tjenere, for tjeneren vet ikke hva hans herre gjør. Jeg kaller

dere venner,» sier Jesus. Aha. Endelig er vi altså kommet dit at vi har tatt konsekvensen av Jesu ord, og avskaffet tjenerne.

Men vent litt. Som så ofte ellers glemmer vi sammenhengen. «For jeg har sagt dere alt jeg har hørt av min Far. Dere har ikke utvalgt meg, men jeg har utvalgt dere og satt dere til å gå ut og bære frukt, frukt som varer. Da skal Faderen gi dere alt det dere ber om i mitt navn. Dette er mitt bud til dere: Elsk hverandre!»

Og like før: «Ingen har større kjærlighet enn den som gir sitt liv for sine venner. Dere er mine venner *hvis dere gjør det jeg befaler dere.*»

Altså *venner* som nå sier: Til tjeneste!

En tjeneste som går helt inn i døden. En tjeneste som springer ut av kjærligheten. Det er tøffe krav til oss. Gjøre det Jesus befaler. Elske hverandre. Elske hverandre slik som Jesus elsker oss. Helt inn i døden.

Oj! Så hellige er vi ikke, vi vanlige, syndige mennesker. Ikke martyrer. Er vi ikke? Vi, som er hellige, som i dåpen er tatt ut av de onde sirkler som bare dreier seg om oss selv, tatt ut av dem og inn i Guds fellesskap av de hellige. Hvem har sagt at ikke vi er så hellige? Hvem har sagt at ikke Gud i

fullt mon øser ut sin nåde og kjærlighet og utholdenhet og tjenestevillighet til oss helt alminnelige, syndige, hellige mennesker? Hvem har sagt at ikke han vil gi oss mot og styrke og all den generøsitet som trengs når vi ber om det?

Skulle vi så ikke våge å si: Til tjeneste!

Og gå på tvers av det samfunnet som har gjort tjenesten avlegs og satt inn krav, selvhevdelse og selvutfoldelse i stedet. Skulle vi ikke våge å følge vår Herre og Mester og gå en annen vei? Gå den veien han lærte oss skjærtorsdag da han vasket disiplenes føtter. Gå den veien han lærte oss langfredag, da han for vår skyld gikk lidelsens vei inn i døden.

Og svake som vi er, vet vi at vi får hjelp når vi segner under byrden, når angsten tar fatt i oss: Far, er det mulig, da la denne kalk gå meg forbi. Men skje ikke min vilje, men din.

Og hellige som vi er, vet vi at kjærlighetens vei, den som går i tjeneste for andre, som stiller opp uten vederlag, som gir uten å kreve noe tilbake, det er den vei som fører til oppstandelsens glede.

Kristins søster